Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Kvalita života obyvatel Zlínského regionu – případová studie

Bc. Anna Ondrašíková

© 2026, ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Anna Ondrašíková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Kvalita života obyvatel Zlínského regionu – případová studie

Název anglicky

Quality of Life of the Inhabitants of the Zlín Region – A Case Study

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je návrh na zlepšení kvality života obyvatel Zlínského kraje. Budou porovnány podmínky života ve městě a na venkově a kromě objektivních ukazatelů bude zjišťována také míra spokojenosti obyvatel. Výsledky budou sloužit k formulaci doporučení, která by zlepšila kvalitu života v obou typech prostředí.

Metodika

Teoretická část vychází z odborné literatury související s názvem a cílem diplomové práce. Zaměřuje se především na definování kvality života, možnosti jejího měření a faktory, které ji ovlivňují. Zahrnuje rovněž vymezení základních pojmů, jako jsou kraj, město a venkov. Praktická část představí Zlínský kraj včetně statistických údajů týkajících se kvality života. Dotazníkové šetření se zaměří na spokojenost obyvatel města a venkova a bude sloužit jako podklad pro analýzu, formulaci doporučení a celkové zhodnocení kvality života ve městech a na venkově Zlínského kraje. Závěry diplomové práce mohou být využity pro zastupitelstva obcí.

Doporučený rozsah práce

60 – 80

Klíčová slova

Kvalita života, měření kvality života, město, venkov

Doporučené zdroje informací

HEŘMANOVÁ, Eva. *Koncepty, teorie a měření kvality života.* Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0.

MAJEROVÁ, Věra a HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2006 : sociální mobilita a kvalita života venkovské populace.* V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1631-7.

MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost : nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života.* Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1.

ŠUBRT, Jiří a UNIVERZITA KARLOVA. *Soudobá sociologie. III, (Diagnózy soudobých společností).* V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1486-1.

VAĎUROVÁ, Helena; MÜHLPACHR, Pavel. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3754-7.

Zákon č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

Předběžný termín obhajoby

2025/26 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 14. 03. 2026

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 03. 2026

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 03. 2026

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Kvalita života obyvatel Zlínského regionu – případová studie" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 3. 2026 Ondrašíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své diplomové práce prof. Ing. PhDr. Věře Majerové, CSc., za vedení a rady, které mi během zpracování této práce poskytla, významně přispěly k jejímu zpracování. Zároveň děkuji za její čas věnovaný práci i ochotu věnovanou konzultacím.

Kvalita života obyvatel Zlínského regionu – případová studie

Abstrakt

Cílem diplomové práce je návrh na zlepšení kvality života obyvatel Zlínského kraje. Budou porovnávány podmínky života ve městě a na venkově, a kromě objektivních ukazatelů bude zjišťována také míra spokojenosti obyvatel. Výsledky budou sloužit k formulaci doporučení, která by zlepšila kvalitu života v obou typech prostředí.

Teoretická část vychází z odborné literatury související s názvem a cílem diplomové práce. Zaměřuje se především na definování kvality života, možnosti jejího měření a faktory, které ji ovlivňují. Zahrnuje rovněž i vymezení základních pojmů, jako jsou kraj, město a venkov.

Praktická část představí Zlínský kraj včetně statistických údajů týkajících se kvality života. Dotazníkové šetření se zaměří na spokojenost obyvatel města a venkova a bude sloužit jako podklad pro analýzu, formulaci doporučení a celkové zhodnocení kvality života ve městech a na venkově Zlínského kraje. Závěry diplomové práce mohou být využity pro zastupitelstva obcí.

Klíčová slova: kvalita života, dimenze kvality života, indikátory měření kvality života, veřejná správa, město, venkov

Quality of Life of the Inhabitants of the Zlín Region - A Case Study

Abstract

The aim of this master's thesis is a proposal to improve the quality of life of residents in the Zlín Region. Conditions of life in the city and in the countryside will be compared, and in addition to objective indicators, the level of residents' satisfaction will also be determined. The results will serve to formulate recommendations that would improve the quality of life in both types of environments.

The theoretical part is based on scholarly literature related to the title and aim of the thesis. It focuses mainly on defining quality of life, possibilities of its measurement, and factors that influence it. It also includes the definition of basic concepts such as region, city, and countryside.

The practical part will present the Zlín Region, including statistical data related to quality of life. The questionnaire survey will focus on the satisfaction of urban and rural residents and will serve as a basis for analysis, formulation of recommendations, and overall evaluation of the quality of life in cities and the countryside of the Zlín Region. The conclusions of the master's thesis may be used by municipal councils.

Keywords: quality of life, dimensions of quality of life, indicators for measuring quality of life, public administration, city, countryside

Obsah

1 Úvod **10**
2 Cíl práce a metodika **11**
2.1 Cíl práce 11
2.2 Metodika 11
3 Teoretická východiska **13**
3.1 Kvalita života 13
3.1.1 Historické pojetí kvality života 13
3.1.2 Pojem kvalita života 14
3.1.3 Dimenze kvality života 18
3.1.4 Indikátory měření 21
3.2 Veřejná správa a její vliv na kvalitu života 26
3.2.1 Veřejná správa v České republice 26
3.2.2 Města a venkov 29
3.3 Úloha veřejné správy v podpoře kvality života 33
3.3.1 Sociální politika 33
3.3.2 Klientská veřejná správa 34
3.3.3 Udržitelný rozvoj 35
3.3.4 Veřejné služby a jejich dostupnost 37
4 Vlastní práce **39**
4.1 Zlínský kraj 39
4.1.1 Statistické údaje 40
4.1.2 Analýza vybraných aspektů kvality života ve Zlínském kraji 41
4.1.3 Zhodnocení kvality života v jednotlivých územích 43
4.2 Dotazníkové šetření 45
4.3 Výsledky dotazníkového šetření 46
4.3.1 Identifikace respondentů 46
4.3.2 Hodnocení oblasti zdravotnictví 48
4.3.3 Hodnocení oblasti sociálních služeb 52
4.3.4 Hodnocení oblasti vzdělávání 56
4.3.5 Hodnocení oblasti kultury 60
4.3.6 Hodnocení oblasti veřejných prostranství 64
4.3.7 Vnímání kvality života 67
4.4 Interpretace výsledků včetně doporučení 71
4.4.1 Oblast zdravotnictví 71
4.4.2 Oblast sociálních služeb 72
4.4.3 Oblast vzdělávání 73
4.4.4 Oblast kultury 74
4.4.5 Oblast veřejného prostranství 75

4.4.6 SWOT analýza ... 75
4.5 Vyhodnocení hypotéz ... 77
5 Závěr ... 78
6 Seznam použitých zdrojů ... 79
7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek ... 83
7.1 Seznam obrázků ... 83
7.2 Seznam tabulek ... 83
7.3 Seznam grafů ... 83
Přílohy ... 85

1 Úvod

Kvalita života je v současné době jedním z klíčových ukazatelů rozvoje společnosti. Nejde přitom pouze o ekonomické aspekty, ale o velmi široké spektrum faktorů, které ovlivňují život obyvatel.

Kvalita života se týká každého z nás, zahrnuje jak materiální podmínky, tak i subjektivní vnímání spokojenosti či bezpečí. Ovlivňuje rozhodování jednotlivců i rodin, ať už jde o volbu místa k bydlení nebo hledání nových pracovních příležitostí. V případě hledání nového domova může být rozhodnutí ovlivněno hned několika aspekty. Například možnost vzdělání, jaké a kolik mateřských nebo základních škol daný region nabízí. Pro někoho je důležitá dopravní dostupnost, pro někoho pak kulturní vyžití nebo obchodní vybavenost.

Veřejná správa hraje v tomto kontextu zásadní roli – nejen jako poskytovatel služeb, ale také jako aktér, který vytváří prostředí podporující rozvoj lokalit v mnoha oblastech. Ať už se jedná o úroveň státní, krajskou či místní, veřejná správa svými rozhodnutími významně přispívá ke zvyšování či snižování kvality života obyvatel.

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku kvality života. Teoretická část práce poskytne rámec pro porozumění pojmu kvality života, jeho historickému vývoji, hlavním dimenzím a metodám jeho měření. Dále bude analyzována struktura veřejné správy v České republice a její specifické nástroje, jimiž může pozitivně ovlivňovat kvalitu života svých občanů.

Praktická část odhalí statistickou analýzu Zlínského kraje a výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na spokojenost obyvatel. Na základě dat a výsledků pak budou formulovaná doporučení a celkové zhodnocení kvality života ve městech a na venkově.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je návrh na zlepšení kvality života obyvatel Zlínského kraje. Budou porovnávány podmínky života ve městě a na venkově, a kromě objektivních ukazatelů bude zjišťována také míra spokojenosti obyvatel.

Vzhledem k tomu, že kvalita je komplexní pojem, který zahrnuje nejen objektivní podmínky života, jako jsou dostupnost služeb, ale také subjektivní vnímání těchto podmínek samotnými obyvateli, součást analýzy bude zjišťování spokojenosti obyvatel s oblastmi jako je zdravotní péče, vzdělávání, kultura nebo veřejná prostranství a identifikace faktorů, které kvalitu života pozitivně či negativně ovlivňují.

Výsledky budou sloužit k formulaci doporučení, která by zlepšila kvalitu života v obou typech prostředí.

2.2 Metodika

Diplomová práce se skládá ze dvou zásadních částí. První, teoretická, část vychází z odborné literatury související s názvem a cílem diplomové práce. Zaměřuje se především na definování kvality života, možnosti jejího měření a faktory, které ji ovlivňují. Zahrnuje rovněž vymezení základních pojmů, jako jsou kraj, město a venkov. Vytváří teoretický základ pro analýzu kvality života v regionu.

Druhá, praktická, část představí analýzu kvality života ve Zlínském kraji. Nejprve budou shromážděny a vyhodnoceny dostupné statistické údaje, např. demografické ukazatele, socioekonomické podmínky, míra nezaměstnanosti, dostupnost služeb či infrastruktury, které poskytnou objektivní obraz o stavu regionu. Následně bude realizováno dotazníkové šetření mezi obyvateli měst a venkovských oblastí Zlínského kraje s cílem zjistit rozdíly ve vnímání kvality života podle typu sídla. Dotazníkové šetření bude provedeno prostřednictvím online formuláře, který bude šířen zejména prostřednictvím sociálních sítí. Výzkum bude zaměřen především na subjektivní hodnocení kvality života, tedy na spokojenost obyvatel s jednotlivými oblastmi každodenního života. Respondenti budou hodnotit například dostupnost a kvalitu zdravotní péče, sociálních služeb, vzdělávání, kulturního vyžití nebo veřejná prostranství.

Získaná data budou následně vyhodnocena a interpretována s cílem identifikovat rozdíly mezi městským a venkovským prostředím, odhalit hlavní problémy ovlivňující kvalitu života a naopak oblasti, které obyvatelé regionu hodnotí pozitivně. Na základě těchto zjištění pak budou formulována doporučení směřující ke zlepšení kvality života ve Zlínském kraji.

3 Teoretická východiska

Tato kapitola se věnuje teoretickému ukotvení problematiky kvality života a vlivu veřejné správy na její utváření. Kvalita života je komplexní a mnohorozměrný pojem, jejíž význam se vyvíjel napříč historií a různými vědními obory. Zahrnuje tedy historické i současné pojetí kvality života, její dimenze a způsoby měření.

V další části je pozornost zaměřena na veřejnou správu, která jako součást institucionálního rámce sehrává klíčovou roli v ovlivňování životních podmínek obyvatel. Popsána je její struktura v České republice, rozdíly mezi městem a venkovem i konkrétní nástroje, jimiž může přispívat ke zvyšování kvality života.

3.1 Kvalita života

Kvalita života je v současné době považována za jeden z klíčových ukazatelů rozvoje společnosti a významný faktor ovlivňující spokojenost jednotlivce. Nejde přitom pouze o materiální podmínky, ale o širší soubor faktorů, které ovlivňují každodenní život nás všech. Nelze jmenovat veškeré aspekty, které kvalitu života ovlivňují, ale jednoduše řečeno může jít o dostupnost služeb přes mezilidské vztahy až po životní prostředí.

Vzhledem k tomu, že pojetí může být různorodé, je nezbytné nejprve tento pojem definovat včetně faktorů ovlivňující kvalitu života a metody jejího měření. Tato kapitola se proto věnuje teoretickému konceptu kvality života z pohledu odborné literatury.

3.1.1 Historické pojetí kvality života

Otázkami o tom, jaké jsou složky blaha, se daleko dříve než vědci, zabývali filozofové. V Antice se dle Dvořáčkové (2012, s. 205) pokoušeli o komplexnější pohled, nejvýznamnějším indikátorem kvality života byla subjektivní pohoda a důležitým aspektem byla sociální a ekonomická rovina lidského života včetně uspokojení materiálních potřeb. Antická filozofie pracovala se strategií zvládání. V konceptech Platóna a Aristotela jde o osvojování si faktorů životního stylu, vedoucí k odolnosti proti stresu, zátěži i proti chorobám.

Ve středověku byla filozofie silně ovlivněna křesťanstvím a mezi její klíčové představitele patřili například Augustinus Aurelius či Tomáš Akvinský, který upřednostňoval rozum před vůlí a hlásal, že nejvyšším vrcholem štěstí v životě člověka je poznání Boha (Stoerig, 1992, s. 190).

V 18. století, osvícenské období, jak uvádí Dvořáčková (2012, s. 205) se smyslem existence stává sám život a důraz je kladen především na jedince. Hlavními hodnotami jsou štěstí a seberealizace. Immanuel Kant zdůrazňuje smysl života a jediným prostředkem pro jeho naplnění je sebeúcta.

V 19. století už Viktor E. Frankl hovoří o odhalení nejen své síly, ale i slabosti a o odhalení svého nitra druhému. A ve 20. století se filozofický směr utilitarismu vracel k myšlenkám antiky a prosazoval princip usilování o dobro pro co největší počet lidí (Balcar K., 2005, s. 253).

Dvořáčková (2012, s. 206) uvádí, že v novodobých dějinách se pojem kvality života objevuje ve 20. letech 20. století, a to v debatách o propojení ekonomických a sociálních aspektů v souvislosti se státní podporou sociálně slabších skupin obyvatelstva. V té době však měli kritici na mysli zejména kvalitu vnějších podmínek života až později se pojem kvalita života stává pojmem vědeckým.

3.1.2 Pojem kvalita života

Pojem kvalita života se dle Rapleyho (2003) začíná objevovat a zkoumat v mnoha vědních disciplínách od 20. století. Jak již bylo řečeno, zpočátku byla pozornost věnována především materiální stránce života společnosti jako celku. Až postupně zesilující se tendence ve vědeckém zkoumání zaznamenávají nemateriální stránky a směřují k subjektivnímu vnímání a hodnocení kvality života samotného individua, nikoliv celé společnosti (Šubrt, 2008, s. 122).

Vaďurová a Mőhlpachr (2005, s. 11) mluví o konceptu kvality života jako o nedílné součásti všech vědních oborů. Tento původně politologický a ekonomický koncept získal své stálé místo také na poli společenských věd (psychologie, sociologie), lékařství, ošetřovatelství a pedagogiky. Už při pohledu na množství vědních oborů, do kterých kvalita života zasahuje, je zřejmé, že definiční vymezení tohoto konceptu bude obtížné. Rostoucí zájem o zkoumání kvality života se projevil právě snahou o přesné vymezení a identifikaci jednotlivých aspektů a faktorů, které ji ovlivňují.

Koncept kvality života je ovlivněn mnoha faktory. Šubrt (2008, s. 131) tvrdí, že dodnes nedošlo ke shodě, která by vymezovala jasnou definici pojmu kvalita života, i když v celém světě existuje mnoho pokusů. Zahrnují mnoho objektivních aspektů života, jako je dostupnost vody, potravy, bydlení či délka života ve zdraví a subjektivních taktéž,

pocit dobrého života a spokojenost se životem. Nositel Nobelovy ceny za ekonomii, Ámartja Sen, definuje kvalitu života jako dostupnost možností, ze kterých si můžeme vybírat při naplňování svého života.

V současné době je dle Šubrta (2008, s. 131) studium kvality života novým interdisciplinárním oborem, který ji zkoumá na různých úrovních. Preferuje se vícerozměrná (multidimenzionální) holistická koncepce člověka, jako bio-eko-psycho-sociální jednoty. Přitom je podstatné zmínit fakt, že environmentální podmínky života podporují kvalitu života, i když ji samy o sobě nevytvářejí.

V běžné komunikaci se pojem kvalita života objevuje v souvislosti s pozitivy a jde především o hodnocení, zda náš život je nebo není kvalitní či porovnávání života s životy druhých. Kdežto v odborných literaturách je spojována i s negativními aspekty (Gurková, 2011, s. 23).

Gurková (2011, s. 21) tvrdí, že kvalita je relativní kategorie, protože může být vyjádřena jak kvalitativně, tak kvantitativně. Označuje kvalitu jako hodnotící proces. V případě kvality života je předmětem hodnocení život a je podstatné si odpovědět na zásadní otázku, kvalitu, jakého života hodnotíme. Nejčastěji je komplexně posuzován individuální život jednotlivce, který zahrnuje veškeré projevy a oblasti jeho činnosti, např. rodina, společnost, práce či city a kvalita života skupiny, společnosti nebo celé populace.

Pojem kvality života tedy představuje složitý a obtížně uchopitelný koncept, a i přes jeho časté využívání v odborných i veřejných diskuzích neexistuje dosud úplně jednoznačná definice. To ukazuje na její komplexnost a různorodé možnosti pojetí. Avšak mezi hlavní rysy pojmu patří (Netrdová a kol., 2022):

- **složitost** – kvalitu života ovlivňuje široké spektrum faktorů, které se vzájemně prolínají a působí na člověka v různých oblastech jeho života;
- **dvojrozměrnost** – kombinuje objektivní životní podmínky s individuálním, subjektivním prožíváním těchto podmínek;
- **různorodost** – kvalita života se skládá z různých oblastí (např. zdraví, práce, vztahy), které se u jednotlivců i skupin liší;
- **mezioborovost** – různá vědní odvětví (např. medicína, sociologie, ekonomie, geografie) k tématu přistupují z odlišných perspektiv;

- **proměnlivost v závislosti na čase a prostoru** – vnímání i skutečné podmínky kvality života se mění podle místa, kde lidé žijí, i v závislosti na vývoji společnosti.

Na koncept kvality života lze tedy obecně nahlížet ze dvou hledisek:

- subjektivního a
- objektivního.

Existují však zdroje, které uvádí 3 základní perspektivy (Dvořáčková, 2012, s. 250):

- objektivní měření sociálních ukazatelů a okolí,
- subjektivní odhad celkové spokojenosti se životem a
- subjektivní odhad spokojenosti s jednotlivými životními oblastmi.

Objektivní kvalita života

Jak uvádí Šubrt (2008, s. 128), objektivní kvalita života je hodnocena pomocí zvolených ukazatelů, tzv. indikátorů, které umožňují sledovat stav i vývoj na různých úrovních. Poskytuje souhrnné informace a přehled o environmentálních, demografických, sociálních a ekonomických jevech a soustřeďuje se zejména na předpokládané zdroje kvality života. V tomto případě mluvíme o objektivních indikátorech kvality života. K nejznámějším pokusům, jakým způsobem je možné měřit kvalitu života, patří Index lidského rozvoje (HDI). Je vypočítáván z řady kategorií, přičemž mezi nejzákladnější řadíme 3 kategorie (Šubrt, 2008, s. 128):

- lidské zdraví – průměrná očekávaná délka života při narození;
- úroveň vzdělanosti – podíl gramotného obyvatelstva a kombinovaný podíl populace z příslušné věkové skupiny navštěvující školy prvního, druhého a třetího stupně;
- hmotná životní úroveň – hrubý domácí produkt na osobu v USD na paritu kupní síly.

Subjektivní kvalita života

Subjektivní kvalita života odráží dle Možného (2002, s. 14) individuální stav pohody, spokojenosti či štěstí, označovaný jako subjective well-being. Nutná je v tomto ohledu nepřítomnost pocitu neštěstí, nespokojenosti, deprese a úzkosti. Naopak nutná je pozitivní emoce, radost a slast. Tento přístup klade důraz na to, jak člověk vnímá a hodnotí svou životní situaci v rámci kulturního a hodnotového prostředí, ve kterém žije, a to ve vztahu k jeho osobním cílům, očekáváním, zájmům a způsobu životního stylu. Míra

subjektivní spokojenosti je přitom ovlivněna nejen tělesným zdravím, ale také kvalitou mezilidských vztahů a tím, zda daný jedinec vnímá svůj život jako smysluplný.

Heřmanová (2012, s. 48) jmenuje konkrétní faktory ovlivňující kvalitu:

- věk,
- životní zkušenosti,
- úroveň vzdělanosti,
- typ profese,
- preferované hodnoty,
- typ osobnosti,
- kultura,
- religiozita,
- sociální status.

Všichni jako Šamánková (2011, s. 31) chceme, aby náš život měl svoji kvalitu, svoji úroveň i naplnění. I když kvalitu života a spokojenost s životem nelze považovat za totožné spojení, jsou si velmi blízké. Jednu ze složek kvality života představuje i uspokojování lidských potřeb.

Takovou teorii definoval profesor Abraham Maslow.

Obrázek 1 Teorie lidských potřeb

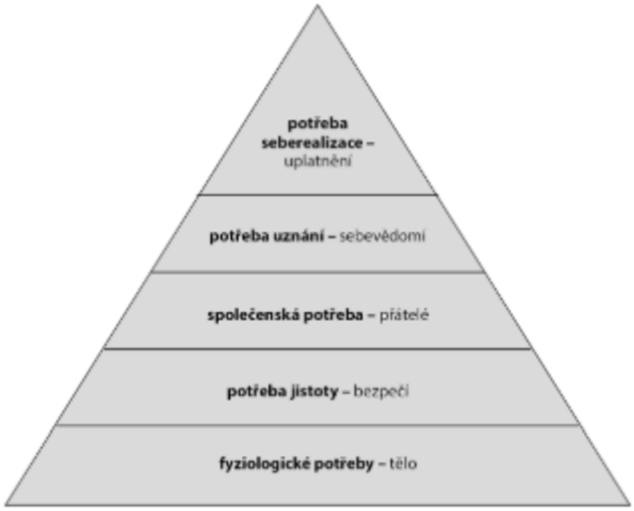

Zdroj: Slavík (2014, s. 205)

Tyto lidské potřeby dle Slavíka (2014, s. 204) tvoří hierarchii. K uspokojení vyšší potřeby může dojít až po uspokojení té nižší. Příkladem je hladový člověk, který touží

nejprve po jídle a sebelepší příležitost např. kulturní akce a společenský život jej nebude zajímat tolik, jako jídlo. K zajištění těch nižších potřeb často pomáhají veřejné služby, přičemž fyziologické potřeby a potřeba jistoty lze považovat za nutné minimum.

- Fyziologické potřeby představují ty nejzákladnější lidské potřeby, jako jsou např. jídlo, spánek či střecha nad hlavou.
- Potřeba jistoty znamená pocit bezpečí.
- Společenská potřeba souvisí s vzájemnou sounáležitostí lidí, tj. pocit přátelství, lásky a potřeba rodiny.
- Potřeba uznání představuje sebevědomí, respekt či sebedůležitost.
- Potřeba realizace zahrnuje pocit uplatnění a vlastní rozvoj.
- Právě veřejné služby napomáhají k zajištění těch nižších potřeb, tedy fyziologických a potřeby jistoty.

Přestože je hodnocení kvality života složitý proces, vždy v sobě odráží pocit pohody vycházející z tělesného, sociálního i duševního stavu jedince.

3.1.3 Dimenze kvality života

Jak již bylo řečeno, kvalita života je pojem komplexní, který nelze jednoznačně definovat. Proto tato kapitola popisuje různé dimenze.

Štědroň (2012, s. 6) jmenuje 4 dimenze neboli pilíře, z nichž kvalita života vyrůstá. Z hlediska prognóz a strategických úvah mají významné místo i jejich souvztažnost a podmíněnost.

Obrázek 2 Kritérium kvality a udržitelnosti života a jeho dimenze

Zdroj: Štědroň (2012, s. 6)

Štědroň (2012, s. 7) podotýká, že často existuje rozpor mezi bezprostředním užitkem a dlouhodobým efektem v jednotlivých dimenzích kvality života. Jednotlivé dimenze se zároveň mohou doplňovat, posilovat, ale i vzájemně konkurovat, přičemž váha jednotlivých dimenzí se v jednotlivých zemích či regionech liší a v čase se mění.

Holandský profesor Ruut Veenhoven významně přispěl ke kategorizaci konceptů ve své teorii „čtyř kvalit života“ (Mareš J. a Kebza V., 2024, s. 437).

Tabulka 1 Čtyři kvality života podle Veenhovena

	Vnější kvalita života (prostředí)	
Životní šance, předpoklady	1. Vhodnost prostředí životní prostředí sociální kapitál životní úroveň	2. Životaschopnost jedince Psychologický kapitál Zdraví Způsobilost
Podoba života, výsledky	3. Užitečnost života	4. Porozumění vlastnímu životu Subjektivní pohoda Spokojenost Štěstí

Zdroj: Mareš J. a Kebza V. (2024, s. 437)

Tímto způsobem definovaný pojem „kvality života“ dle Mareše a Kebzy (2024, s. 437) umožňuje rozdělit koncepty dobrého života podle toho, na který aspekt kvality života se zabývají. Vzniká matice se čtyřmi kvadranty, která přináší netradiční pohled na různé kvality života. První zahrnuje vhodnost prostředí, jakožto životní, ekologické, sociální, ekonomické a kulturní podmínky. Druhý kvadrant se vztahuje k fyzickému a duševnímu zdraví, znalostem, schopnostem a vnitřním kvalitám člověka. Třetí kvadrant pak představuje užitečnost života, zda daný jedinec přispívá k dobru ostatním, čím je obohacuje včetně morálního vývoje člověka. A poslední, čtvrtý kvadrant, zažívá v současné době obrovský rozmach v medicíně a zahrnuje porozumění vlastního života. Jde o subjektivní pohodu, životní spokojenost a štěstí i celkové hodnocení spokojenosti s jednotlivými životními oblastmi.

Mareš a Kebza (2024, s. 438) zmiňuje, že o krok dál je slovenský psycholog D. Kováč, který se zřejmě inspiroval Maslowovou hierarchií lidských potřeb a pokouší

se stejně tak, hierarchicky uspořádat oblasti kvality. Nejsou pro něj tedy jednotlivé oblasti stejně závazné a skládá se ze tří hierarchických úrovní (Mareš a Kebza, 2024, s. 438):

- nejnižší, bazální a všelidská;
- střední úroveň – individuálně specifická, civilizační;
- nejvyšší – kulturně-duchovní.

Kováč uvádí, že nade vším stojí proměnná nazvaná smysl života, jak lze vidět v následující tabulce 2.

Tabulka 2 Hierarchicky uspořádané oblasti života dle D. Kováče

Smysl života		
	Bezproblémové stárnutí	
	Úroveň kultivace osobnosti	
	Společenské uznání	
	Podpora závislým	
	Podpora života	
	Univerzální altruismus	
Axiologické styly (dionýsovský, apolonský), životní styly (celibát, workoholismus), ideové styly (dogmatismus, liberalismus), kognitivní styly	Pevné zdraví	Vášně (sexuální, hráčská, cestování), koníčky (sport, tvořivost), zájmy (o věci, lidi, ideje)
	Prožívání životní zkušenosti	
	Uspokojivé sociální prostředí	
	Úroveň společenského vývoje	
	Přátelské prostředí	
	Úroveň znalostí a kompetencí	
	Dobrý fyzický stav	
	Normální psychický stav	
	Vyrůstání ve funkční rodině	
	Odpovídající materiálně-sociální zabezpečení	
	Život chránící životní prostředí	
	Získání schopností a návyků pro přežití	

Zdroj: Šubrt (2008, s. 133)

Světová zdravotnická organizace (WHO) rozčlenila jednotlivé oblasti kvality života do 4 oblastí, vystihující dimenze života bez ohledu na věk, pohlaví, etnikum nebo zdravotní stav (Dvořáčková, 2012, s. 252).

Tabulka 3 Čtyři základní oblasti kvality života

Fyzické zdraví a úroveň samostatnosti	**Psychické zdraví a duchovní stránka**	**Sociální vztahy**	**Prostředí**
Únava, bolest, energie, odpočinek, závislost na lékařské pomoci, mobilita, každodenní život, schopnost pracovat	Sebepojetí, sebehodnocení, pozitivní pocity/negativní paměť, myšlení, víra, spiritualita	Sociální podpora, osobní vztahy	Dostupnost zdravotnické a sociální péče, domácí prostředí, klima, finanční zajištění, bezpečí

Zdroj: (Dvořáčková, 2012, s. 252)

3.1.4 Indikátory měření

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj doporučuje měřit kvalitu života v 11 oblastech, viz obrázek 3.

Obrázek 3 Oblasti kvality života dle OECD

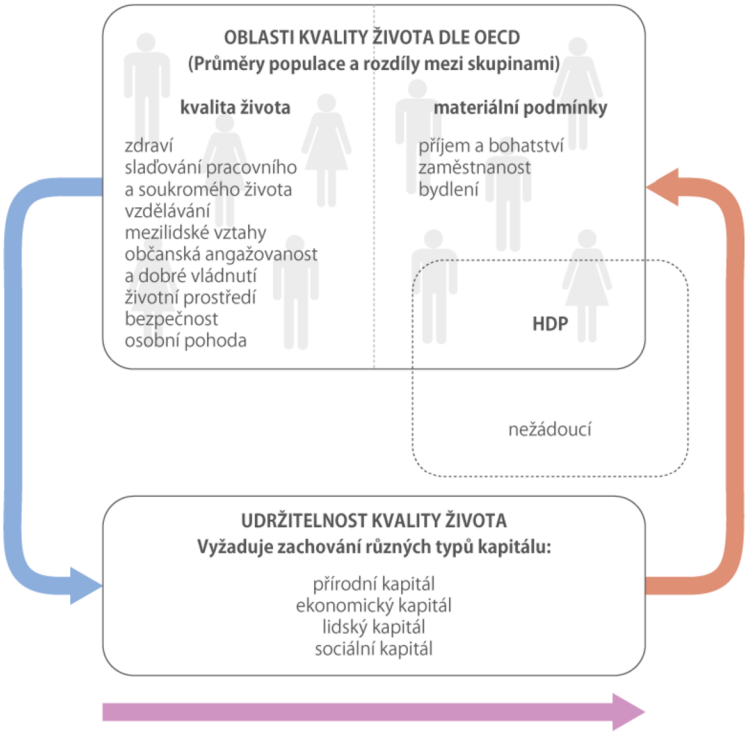

Zdroj: (OECD in Stibor P., 2021)

Příjem a bohatství zahrnuje 14 indikátorů pro měření kvality života, např. náhrady zaměstnancům, hrubá měsíční minimální mzda, průměrný hrubý hodinový výdělek, míra ohrožení chudobou apod., přičemž je důležité sledování dlouhodobého vývoje v mezinárodním srovnání (OECD in Stibor P, 2021).

Zaměstnanost představuje důstojnou práci, jakožto rovný přístup na trh práce, dostatek seriózní práce, spravedlivou odměnu apod. (CR 2030).

Bydlení je základní životní potřebou a nutným předpokladem pro kvalitní život (CR 2030).

Zdraví a kvalita života dle Salajky (2006, s. 14) vychází z narůstajícího vědomí nedostatečných informací o samotném pacientovi ve srovnání s množstvím informací o jeho nemocech. Důležitá není délka života a nepřítomnost nemoci, ale fyzický, duševní, sociální či emoční stav jedince. Vyplývá tedy z chápání zdraví jako celkové pohody, nejen nepřítomnost nemoci.

Slaďování pracovního a soukromého života bylo ještě dle Homfay (2022, s. 18) do nedávna vnímáno v zásadě pouze jako individuální problém. Vychýlení rovnováhy mezi soukromým a profesním životem má ale dopady nejen na daného člověka, ale i na jeho rodinu, kolegy a v širším kontextu na celou společnost – neslaďuje jen jeden jediný člověk, ale všichni. Tento indikátor zaznamenává, kolik času lidé tráví placenou i neplacenou prací.

Vzdělávání se v posledních letech v určitém společenském kontextu mluví víc a víc. Příčinou je společenské posilování významu vzdělávání a vzdělanosti v soudobé společnosti a jeho úroveň ovlivňuje řadu oblastí, uplatnění na trhu, příjem i zdraví (Šubrt, 2014, s. 173).

Mezilidské vztahy významně ovlivňují životy nás všech, především naše emoce, které lze považovat za vztahový proces, který utváří vztahy s jinými lidmi a podílejí se na navazování, uchování i rozpadu vztahů (CR 2030).

Občanská angažovanost a dobré vládnutí hraje velmi významnou roli při zajištění celospolečenské inkluze (CR 2030).

Životní prostředí – čistý vzduch, voda i zeleň mají vliv na vnímání kvality života (CR 2030).

Bezpečnost je vnímána jako základní kámen pro veškerý rozvoj a jakási jistota. Jistotou je myšlena bezpečnost osob a majetku, zajištěný přístup k nezbytným zdrojům a bezpečí před přírodními i člověkem způsobenými katastrofami (CR 2030).

Osobní pohoda je subjektivní vnímaní světa a do určité míry ovlivňuje chování společnosti a jak budou reagovat na životní výzvy (CR 2030)

Nejvhodnější systém indikátorů pro sledování kvality života na regionální úrovni Česka dle odborných konzultací je však následujících 10 dimenzí, které znázorňuje následující tabulka 4 (Život v regionech, n.d.).

Tabulka 4 Systém indikátorů pro měření kvality na regionální úrovni

Dimenze	**Subdimenze**	**Počet indikátorů**
Příjem a bohatství	Reálný peněžní příjem, Míra zadlužení, Sociální podpora	5
Zaměstnanost	Dostupnost práce Dostupnost kvalitní práce, Nezaměstnanost	6
Bydlení	Kvalita bydlení, Dostupnost bydlení, Finanční dostupnost bydlení	6
Zdraví	Zdravotní stav populace, Životní styl, Dostupnost primární zdravotní péče	9
Slaďování soukromého a pracovního života	Časová dostupnost práce, Dostupnost péče o děti, Dostupnost péče o seniory a nemocné	5
Vzdělávání	Dostupnost vzdělávání, Kvalita a výsledky vzdělávání, Úroveň vzdělanosti	9
Mezilidské vztahy	Rodinné vztahy, Sousedské vztahy a fluktuace obyvatel, Trestná činnost	7
Občanská angažovanost a dobré vládnutí	Volební chování, Organizovaná činnost, Dobré vládnutí	6
Životní prostředí	Environmentální zdraví Kvalita a vitalita ekosystémů	5
Bezpečnost	Sociální ohrožení Přírodní ohrožení	5

Zdroj: Život v regionech

Tento systém využívá 63 indikátorů rozdělených do 10 dimenzí a je nastaven tak, aby výsledné hodnoty splňovaly následující požadavky:

- relevance – z hlediska podchycení regionální diferenciace kvality života na úrovni správního obvodu obcí s rozšířenou působností;
- vyváženost z pohledu naplnění jednotlivých dimenzí na regionální úrovni;
- dostupnost a
- možnost aktualizace.

OECD konstruuje postup, který je matematickou kombinací jednotlivých indikátorů. Uvádí 10 základních kroků (Život v regionech):

1. Teoretický rámec, který by měl poskytovat věcný základ pro výběr indikátorů do souhrnného indexu, aby definoval jeho cíle a především účel.
2. Výběr ukazatelů ve vztahu ke sledovanému jevu, správnosti dat, měřitelnosti a dostupnosti.
3. Zpracování neúplných dat, protože málokdy jsou data kompletní. Je nutné se zaměřit na aspekty, které by mohly negativně ovlivnit výsledky nejen dalších kroků, ale i celkového porovnání.
4. Vícerozměrná analýza by měla posoudit vhodnost zvolených dat a vysvětlit metodické možnosti.
5. Normalizace dat zajišťuje srovnatelnost.
6. Systém vah a agregace zajistí metody, kterými se určí váhy jednotlivých ukazatelů a způsob jejich spojení do celkového hodnocení. Zároveň je důležité zohlednit, jak spolu ukazatele souvisí a zda se mohou navzájem vyrovnávat.
7. Testování robustnosti a citlivostní analýza má své opodstatnění ověřování, jak stabilní a spolehlivý výsledný souhrnný index je souvislosti s doplňováním chybějících dat.
8. Návrat zpět k indikátorům zkoumá jejich vliv na výsledek.
9. Vztah s jinými ukazateli zajišťuje zkoumání míru vzájemné závislosti s jinými ukazateli obdobných problematik.
10. Výsledky, přičemž souhrnné indexy mohou být zobrazeny různými výsledky, a proto je nutné zvážit i způsob prezentace výsledků.

Kvalita života zahrnuje nespočet faktorů, které ji dle Heřmanové (2013, s. 48) ovlivňují. Nezáleží přitom pouze na ekonomickém zajištění, ale také na zdraví, mezilidských vztazích, bezpečí, životním prostředí či možnostech seberealizace. Vnímání

kvality života je silně subjektivní a může se lišit v závislosti na osobních hodnotách, kulturním kontextu i životních očekáváních. Proto je důležité přistupovat k hodnocení kvality života komplexně a s ohledem na místní podmínky a individuální potřeby obyvatel.

Podle Syrovátky (2008, s. 10) kvalita lidského života determinuje problematiku **procesu ekonomického rozvoje.** To představuje rozdíl oproti pojmu **ekonomický růst**, který prezentuje růst produkce statků a služeb za danou zemi (nebo měřené přepočtem na jednoho obyvatele). Tvrdí, že mezi ekonomickým rozvojem a ekonomickým růstem platí vztah, že obvykle ekonomickému rozvoji předcházel ekonomický růst. Současně platí, že zejména pro méně rozvinuté země je růst předpokladem dosažení vyšší kvality života. **Ekonomický růst** lze měřit ukazatelem HDP, který udává tržní hodnotu statků, které byly vyrobeny na daném územní v daném časovém období. Na základě růstu HDP lze měřit vývoj ekonomického růstu jednotlivých zemí.

Ukazatel **ekonomického rozvoje** však tak jednoznačný není, jako normativní koncept nejen popisuje, ale i hodnotí. Je tedy multidimenzionální proces a k jeho měření je potřeba využití více ukazatelů než pouze limitovat na měření produkce či důchodu. (Damborský, in Wokoun, 2008).

K nejefektivnějšímu měření ekonomického rozvoje se využívá index lidského rozvoje, jehož komplexnost je důvodem všeobecné shody na jeho aplikaci a dokáže zachytit ekonomickou úroveň, kvalitu života a vzdělání (Syrovátka, 2008, s. 11).

Index lidského rozvoje byl poprvé představený v roce 1990 ve Zprávě o lidském rozvoji vydané Rozvojovým programem OSN (United Nations Development programme – UNDP) a pokouší se měřit, jak hospodářská výkonnost přispívá ke zdravém a dlouhému životu, obecné vzdělanosti a slušné životní úrovni obyvatelstva. Má rozsah nula až jedna a vyhodnocuje, jak blízko má daná země k dosažení tří stanovených cílů (Jurečka a Macháček, 2023, s. 149):

- průměrná délka života 85 let,
- přístup ke vzdělávání,
- dobrá životní úroveň každého občana.

Ideální hodnoty 1 v současnosti nedosahuje žádná země, avšak pro zajímavost, Česká republika v mezinárodním srovnání z hlediska lidského rozvoje se v roce 2022 nacházela na 32. místě z celkových 185 zemí. (Jurečka a Macháček, 2023, s. 149).

3.2 Veřejná správa a její vliv na kvalitu života

Veřejná správa hraje klíčovou roli při formování podmínek, které ovlivňují kvalitu života obyvatel. Prostřednictvím svých rozhodnutí, politik a poskytovaných služeb zasahuje do různých oblastí každodenního života.

3.2.1 Veřejná správa v České republice

Veřejná správa má nespočet definicí, jde o společenský fenomén, který nelze přesně definovat. Je službou veřejnosti a organizuje chod veřejných záležitostí a veřejných služeb ve státě. Jejím posláním je výkon veřejné politiky, kterou lze definovat jako politika, sloužící k prosazování veřejného zájmu, což představuje záměrné aktivity a rozhodování vlády a jiných aktérů, které ovlivňují život společnosti (Bohatá, 2021, s. 220).

Veřejná správa se skládá ze dvou základnách subsystémů, státní správa a samospráva, znázorňující následující obrázek 4 (Provazníková, 2015, s. 11).

Obrázek 4 Organizační pojetí veřejné správy

Zdroj: (Provazníková, 2015, s. 12).

Z funkčního hlediska jde dle Kukalové (2022, s. 10) o souhrn veřejné prospěšných činností, které sledují veřejný zájem. Veřejný zájem není definován právním předpisem, je nadřazený zájmům soukromých subjektů. Z organizačního hlediska pak hovoříme o souboru osob a institucí. Přičemž v České republice je veřejná správa vykonávána na základě smíšeného modelu, kdy obce a kraje vykonávají na základě zvláštních zákonů nejen samosprávu, ale i státní správu v přenesené působnosti.

Státní správa je vykonávána správními orgány státu, v čele stojí vláda České republiky, která koordinuje činnost ústředních správních úřadů a orgánů státní správy s celostátní působností (Břeň, 2021, s. 25).

Vzhledem k názvu diplomové práce je vhodné zaměření na druhý subsystém, tedy samosprávu. Zahrnuje zájmovou, profesní samosprávu a nejrozsáhlejší formou je samospráva územní.

Územní samospráva

je v České republice rozdělena na dva stupně (Břeň, 2021, s. 27):

- obce – základní územní samosprávné celky a
- kraje – vyšší územní samosprávné celky.

Pojmy základní a vyšší nelze zaměňovat s pojmy nadřízený a podřízený, protože každý územní samosprávný celek má své kompetence. Dle Horníka a Kuše (2019, s. 26) jde o správu vykonávanou jinými subjekty, než je stát. Přibližuje se soukromé správě a v rámci samostatné působnosti je zaměřena na vlastní záležitosti, protože územní samosprávné celky mají lepší předpoklady a větší zájem řešit lokální záležitosti než stát. Vykonávají ji obce, kraje a Praha, která má zvláštní postavení obce, kraje i hlavního města.

Za územní samosprávné celky je dle Ústavy ČR (Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky) považováno společenství obyvatel žijících na určitém území a disponují právem na samostatné rozhodování o svých záležitostech. Pečují o všestranný rozvoj svého území, o zájmy svých občanů a chrání veřejný zájem. Každá obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku. Vznik nebo zánik vyššího územního samosprávného celku je možný pouze na základě ústavního zákona základní územní samosprávný celek sloučením či oddělením vždy k 1. lednu kalendářního roku.

Území České republiky se člení na 14 krajů, viz obrázek 5, které se dále člení na (ČSÚ):

- 205 správních obvodů obcí s rozšířenou působností,
- 388 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem,
- 6 258 obcí a 4 vojenské újezdy.

Z celkového počtu obcí má 610 obcí statut města (z toho je 27 statutárních měst) a 232 obcí statut městys. Specifické postavení má hlavní město Praha, které se rozděluje na 22 správních obvodů a 57 městských částí. Kromě toho je vymezeno území 76 okresů.

Obrázek 5 Mapa krajů ČR

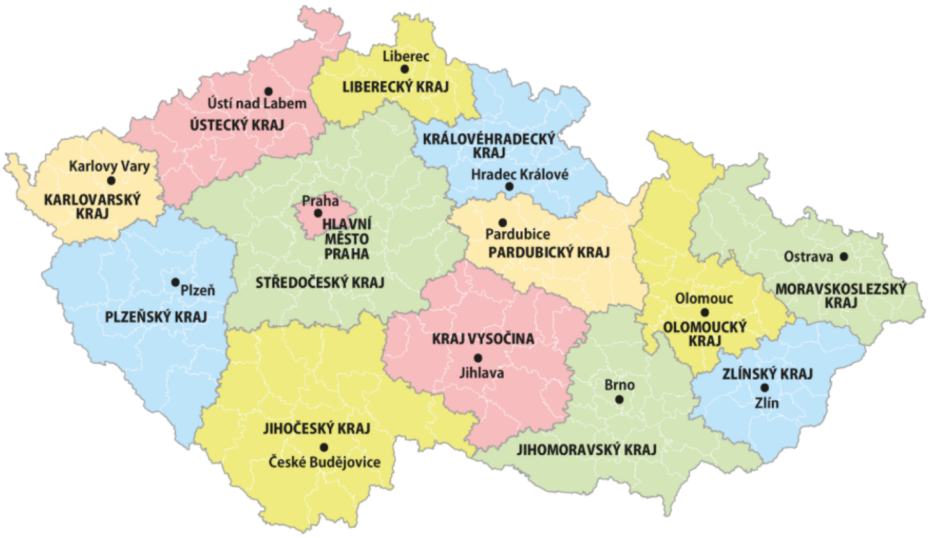

Zdroj: ČSÚ

Provazníková (2015, s. 116) jmenuje orgány kraje. Orgán, který samostatně spravuje kraj, se nazývá zastupitelstvo kraje a ze svých řad volí členové hejtmana a náměstka hejtmana. Hejtman zastupuje kraj navenek, náměstek jej v jeho nepřítomnosti zastupuje. Výkonným orgánem je rada, která je tvořena hejtmanem, náměstkem či náměstky a další členové z řad zastupitelů. Hejtman zároveň zřizuje pro výkon přenesené působnosti výbory – finanční, kontrolní, pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost. Dalším orgánem kraje je krajský úřad, který plní úkoly v samostatné působnosti.

Do samostatné působnosti kraje patří činnosti, které jsou v zájmu kraje a občanů kraje, zákon o krajích jmenuje činnosti, a to (Zákon č.129/2000 Sb., o krajích):

- hospodaření kraje – schvalovat střednědobý výhled rozpočtu kraje, rozpočet kraje, závěrečný účet a účetní závěrky;
- vydávání obecně závazných vyhlášek kraje – normotvorná činnost kraje, např. v oblasti školství, kultury apod.;
- zřizování a rušení příspěvkových organizací, organizačních složek kraje i právnických osob – rozhodování o organizační struktuře kraje a poskytování veřejných služeb
- předkládání návrhů zákonů Poslanecké sněmovně – uplatňování legislativní iniciativy;

- koordinace rozvoje územního obvodu – strategické plánování a řízení rozvoje kraje
- spolupráce s jinými kraji – rozvíjení mezikrajské spolupráce, koordinace postupů při řešení společných problémů i naopak sdílení dobré praxe
- apod.

Na základě zvláštních zákonů pak (Provazníková, 2015, s. 115)

- koncepce rozvoje památkové péče;
- příprava na mimořádné události;
- střední školství, odborná učiliště, speciální základní školy, konzervatoře;
- krajská zařízení a ústavy sociální péče;
- odborné poradenství pro děti a výkon pěstounské péče;
- zřízení zdravotnické péče, záchranné služby a protialkoholní zařízení; apod.

I když kraje v České republice vznikly teprve v roce 2000 jak uvádí Pavlík (2014, s. 485) a plně začaly fungovat v následujícím roce, otázka ohledně forem řízení procesů a aktivit spojených s koordinací regionálního rozvoje a celkovou rolí krajů zůstává. Avšak od vstupu do Evropské unie kraje přely svou pozornost na velké množství financování aktivit spojených se strukturální politikou, která představuje jednotný přístup k řešení vybraných problémů, týkající se ať už podnikání, infrastruktury, cestovního ruchu apod.

3.2.2 Města a venkov

Odlišný styl života už od nepaměti dle Svatoňové (2010, s. 8) vládne ve městě a na venkově. Život na venkově je více spjat s přírodou, na rozdíl od měst. Tam jsou lidé od přírody vzdáleni, jak fyzicky, tak i mentálně. A rozdíly představují důležitý aspekt při hodnocení kvality života, protože každé z těchto prostředí nabízí obyvatelům odlišné životní podmínky i možnosti.

Města

Město lze dle Jandourka (2012, s. 730) označit jako lidské sídlo s vysokou hustotou obyvatel, rozvinutou dělbou práce a poskytováním služeb uspokojujících většinu potřeb obyvatel, vyznačuje se vysokou mírou kulturních a obchodních vztahů. Z toho vyplývá, že moderní člověk je městský člověk. Městský život těží z koncentrace zdrojů energetiky a infrastruktury, které jeho obyvatelům umožňují naplno se věnovat různorodým činnostem – od průmyslové výroby, vzdělávání, vědy a umění až po zábavu, obchod a poskytování služeb.

Významná část městské populace je dle Svatoňové (2010, s. 8) zaměstnána v oblasti administrativy, což odráží specifické řídicí a organizační funkce měst, které hrají klíčovou roli ve správě státu. Města jsou tak s trochou nadsázky centry moci, znalostí, kreativity, výroby a otevřenosti vůči okolnímu světu. Nabízejí určité pohodlí, ale zároveň přinášejí rizika spojená s urbanizovaným prostředím – znečištěné ovzduší, oslabené mezilidské vazby, zdravotní rizika, kriminalitu či napětí pramenící z kulturní, náboženské, etnické nebo ekonomické rozmanitosti.

Venkov

Venkov jako řídce osídlený prostor spojený s krajinou v jeho okolí, v němž má důležitou funkci zemědělství a významným aspektem je soudržnost rodin (Majerová, 2006, s. 45).

Venkov je dle Svatoňové (2010, s. 8) pro město zdrojem surovin, potravin, energie. Město mu to oplácí výrobky, vědou, uměním, správou, ochranou, vzděláním. To jsou lákadla měst spolu s představou snazšího živobytí, zatímco venkov nabízí čistější prostředí pro život, zejména odpočinek, rekreaci, přehlednější společenské vztahy.

Venkov lze obecně chápat jako prostor, zahrnující krajinu i venkovská sídla, který spojuje nezastavěné území se zastavěným územím vesnic a typickými znaky venkova jsou (Perlín, s. 2):

- nižší míra sociálních interakcí;
- nižší míra ekonomických interakcí;
- menší hustota a provázanost mezi subjekty, které se na venkově pohybují.

Nejčastějším kritériem proto bývá hustota zalidnění. OECD vytvořila definici venkova pro účely porovnávání podmínek v jednotlivých oblastech. Na lokální úrovni, kde hustota zalidnění je nižší než 150 obyvatel na km^2 jmenuje (Majerová, 2006, s. 10):

- převážně venkovské – více než 50 % obyvatelstva regionu žije ve venkovských obcích,
- významně venkovské – ve venkovských obcích žije 15–50 % obyvatel regionu,
- výrazně městské – ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu.

Toto vymezení ovšem nezohledňuje obyvatele hustě obydlených venkovských oblastí a kvůli místním specifikům může být někdy obtížné ji prakticky využít. Proto slouží spíše jako prostředek pro mezinárodní porovnání.

Na rozdíl od dynamického a neustále aktivního města působí dle Svatoňové (2010, s. 8) venkov klidněji a stabilněji, s přirozenějším rytmem života, který je sice pomalejší, ale často spolehlivější. Ekonomických a společenských výzev je zde méně a možnosti jsou omezenější. Přesto mezi městem a venkovem existuje nepostradatelný vztah – tok zboží, informací a energie, což tvoří základ fungování moderní společnosti. Město a venkov se vzájemně doplňují a nemohou bez sebe fungovat.

Urbanizace

Urbanizace je jedním z geografických, resp. geograficko-sociálních ukazatelů, související s úrovní rozvoje a jedná se o percentuálně vyjádřený podíl obyvatelstva žijících ve městech, na celkovém počtu obyvatel (Harmáček 2016, s. 48).

Dle slovníku sociologických pojmů označuje proces koncentrace obyvatelstva ve městech. Vyznačuje se nárůstem populace ve městech a také znamená rozvoj měst a měnící se styl života. (Jandourek, 2012).

Urbanizace se dle Haláse (2013) v posledních desetiletích stala globálním jevem, který zasáhl prakticky celý svět. Charakteristickým rysem tohoto vývoje je rychlý a rozsáhlý růst měst, který přináší řadu výzev i příležitostí. Města se přitom vyvíjejí nejen do šířky, ale také vnitřně – dochází k jejich sociální, ekonomické i prostorové diferenciaci. S tím roste i složitost městských struktur, což zvyšuje nároky na efektivní územní plánování a urbanismus. Klíčovými problémy se stávají doprava, dostupnost a kvalita bydlení či stav životního prostředí.

Stěhování do měst má dle webu České priority (2024) výrazný dopad nejen na městské oblasti, ale i na venkov, kde obyvatelé stárnou a jejich počet klesá. Světová populace žijící ve městech dosáhne podle OSN počtu přibližně 5 miliard lidí (cca 68 % světové populace) do roku 2050, což přinese výzvy v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, bydlení a dopravy. Aktuálně ve městech žije kolem 58 % obyvatel planety Země.

Navzdory tomu, že města zabírají jen asi 2 % světové rozlohy, produkují přibližně 70 % globálního odpadu. Podle nedávných studií je také 25 největších měst na světě zodpovědných za přibližně 52 % emisí skleníkových plynů. Urbanizace a růst měst proto vyžadují hledání udržitelných řešení, aby města zůstala vhodným prostředím pro život pro všechny obyvatele. To může být velkou výzvou, jelikož již nyní se řada nejen

evropských měst potýká s výzvou zajištění dostupného bydlení, dostatku kvalitní pitné vody a zeleně anebo odpovídající dopravní obslužnosti.

S urbanizací souvisí následující pojmy (Halás, 2013):

- rurbanizace – nepřímá urbanizace: změna životního stylu, kdy lidé na venkově přechází od tradičního k městskému způsobu života (trávení volného času);
- kontraurbanizace – dekoncentrační proces: migrace na venkov, hlavně do odlehlých regionů, spojená i se změnou životního stylu (na venkovský), snižovaní vazeb s městským prostředím;
- diferenciální urbanizace – působení urbanizačního procesu v závislosti na velikosti sídel: po první fázi vývoje (urbanizace) nastává tzv. polarizační obrat, který znamená přechod do druhé fáze (kontraurbanizace); resp. koncentrační a dekoncentrační procesy mohou probíhat i současně.

Moldan (2015, s. 45) tvrdí, že města svým obyvatelům přináší výhody, ale většinou je s příjemným životem spojeno mnoho problémů, viz následující obrázek 6.

Obrázek 6 Problémy dle Moldana

B15 Problémy městských oblastí

	RŮZNÉ PROSTOROVÉ DIMENZE, VE KTERÝCH MĚSTO PŮSOBÍ		
Problém a jeho vlastnosti	**Město samotné (lidmi obývaný prostor)**	**Město–region (město vs. navazující krajina)**	**Město–svět (město vs. globální ekosystém)**
hlavní rozpoznaný problém	nezdravé a nepříjemné prostředí k životu	chátrající vztahy s přilehlými ekosystémy	ekologická stopa zatěžující ostatní oblasti
městské oblasti nejvíce spojené s problémy	chudá města a předměstí	velká průmyslová města s obyvatelstvem převážně střední třídy	zámožná města a navazující aglomerace
nepřímé hnací síly	demografická změna, nerovnost; obchod a rozvoj ignorující mechanismy šíření infekčních chorob a ekosystémové služby, které města využívají	industrializace, rozvoj dopravy; obchod a rozvoj ignorující dopady na přilehlé ekosystémy	materiální nadbytek, produkce odpadu; obchod a rozvoj ignorující dopad na globální ekosystém
přímé hnací síly	nedostatečný přístup domácností k bezpečné pitné vodě, sanitaci, „čistému" palivu, prostoru k bydlení	znečištění vzduchu, znehodnocování zásob podzemní vody, znečišťování řek, nadměrné čerpání zdrojů, tlak na využití prostoru	emise skleníkových plynů, dovoz materiálově náročného zboží doprovázený velkou následnou produkcí odpadu (lineární vs. cyklický tok)
negativní dopady problému	šíření infekčních chorob, ztráta důstojnosti a důstojných podmínek k životu	ztráta přirozených ekosystémových služeb, „moderní" choroby, pokles produktivity zemědělských ekosystémů	globální klimatické změny, ztráta biodiverzity, vyčerpávání globálně vzácných přírodních zdrojů
průběh klíčových procesů	rychlé	liší se	pomalé
historicky přiměřený příklad reakce	sanitární reforma	kontrola znečištění	udržitelná města

▪ *Zdroj: MA (2005)*

Zdroj a zpracování: Moldan (2015, s. 45)

3.3 Úloha veřejné správy v podpoře kvality života

Některé aspekty kvality života dle Blažka a Uhlíře (2020, s. 206), především fyzické složky nelze snadno změnit či ovlivnit, jsou prakticky neměnné – například geografická poloha a příznivé klima. Mohou mít významný vliv na rozhodování lidí při výběru místa kde chtějí žít. V oblasti kvality života z hlediska sociálního a kulturního naopak je možné z regionální či místní úrovně ovlivnit a často s poměrně nízkými náklady. Podstatná je především snaha a ochota samosprávy zvelebovat prostředí, projevit svou otevřenost a vstřícnost jak vůči vlastním obyvatelům, tak vůči návštěvníkům a cizincům. Ti mají sice odlišné potřeby, ale časem se z nich mohou stát i trvalí obyvatelé. Sociální kvalitu života v místě totiž ovlivňuje celá řada služeb. Od dostupnosti standardních služeb pro rodiny s dětmi až po specializované služby v oblasti péče o cizince, kteří do města přicházejí.

Veřejná správa prostřednictvím výkonu samosprávných i přenesených pravomocí zajišťuje řadu veřejných služeb, realizuje sociální politiku a vytváří podmínky pro kvalitní život. Úroveň a dostupnost těchto služeb, stejně jako způsob, jakým veřejná správa přistupuje k občanům, zásadně ovlivňují každodenní zkušenost lidí jak ve městech, tak na venkově.

3.3.1 Sociální politika

Sociální politika formuje dle Dukové (2013, s.) vztah jedinců a zároveň ovlivňuje sociální podmínky jejich života. Každý je subjektem i objektem sociální politiky, každý člověk se na ní nějakým způsobem podílí a zároveň ji i zažívá. Sociální politika čelí sociálním a ekonomickým ohrožením a vytváří příznivé podmínky pro rozvoj jedinců a sociálních skupin.

Mezi znaky sociální politiky se řadí (Krebs, 2010, s. 20):

- prospěšnost občanům;
- vázanost na ekonomické i mimoekonomické cíle a
- užívání nástrojů umožňujících přerozdělování zdrojů.

Cílem sociální politiky je poskytovat především sociální jistoty, umožnit přiměřený životní způsob a realizaci ústavou zaručených lidských práv. V souvislosti se sociální politikou k nim patří právo na (Duková, 2013, s. 87):

- práci,
- náležitou přípravu na povolání,

- uspokojivé pracovní podmínky,
- životní úroveň
- rodinu,
- sociální zabezpečení a
- sdružování.

Směřuje k ochraně a rozvoji lidského potenciálu společnosti.

Z toho vyplývá, že sociální politika hraje zásadní roli při utváření kvality života. Tím, že zajišťuje základní sociální jistoty, podporuje dostupnost práce, vzdělání, bydlení či zdravotní péče, přispívá k celkové sociální stabilitě a pocitu bezpečí. Ovlivňuje nejen materiální podmínky života, ale i možnosti osobního rozvoje, začlenění do společnosti a naplňování základních práv. Kvalita života tak není pouze výsledkem spokojenosti, ale i odrazem fungující a správně nastavené sociální politiky, která reaguje na potřeby obyvatel.

3.3.2 Klientská veřejná správa

Česká republika podporuje participaci občanů a klíčovým cílem strategie Klientsky orientovaná správa 2030 je naplňování potřeb české společnosti a usilování o zvyšovaní kvality života obyvatel (OECD, 2023, s. 65).

Obrázek 7 Klientsky orientovaná veřejná správa

Zdroj: (OECD 2023, s. 65)

Dokument Klientsky orientovaná veřejná správa 2030 usiluje o vytvoření takové veřejné správy, která vytváří podmínky pro participaci občanů. Zaměřuje se na informované a účastnící se občany.

Existuje několik dalších strategických dokumentů veřejné správy, které vymezují participaci občanů a stakeholderů (OECD, 2023).

Stakeholder je dle Pavlíka (2019, s. 141) aktér, který je nějakým způsobem zapojen do rozvoje a dlouhodobého plánování. Projevuje zájem, vliv a postoje k daným problematikám. Je to dnešním trendem, samosprávy stále více a více do svého plánování zapojují občany. Dochází tak k pochopení současných i budoucích potřeb, a to může pomoci zlepšit a zkvalitnit život v dané lokalitě a zvýšit tak i kvalitu poskytované veřejné služby.

OECD (2023, s. 65) jmenuje:

- Strategický rámec Česká republika 2030, který obsahuje jasný závazek pro posílení participativních prvků demokracie;
- Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2024, která usiluje o vhodné podmínky pro posílení spolupráce mezi veřejnou správou a občany ne veřejném dění .

S participací souvisí i rozvoj regionu prostřednictvím sociálního kapitálu. Nízká úroveň sociálního kapitálu, nedůvěra a nespolupráce vedou ke ztrátě konkurenceschopnosti. Naopak vysoká míra sociálního kapitálu (příjmy, zaměstnanost apod.) zvyšuje hospodářskou situaci a ekonomickou vyspělost regionu (Majerová a kol., 2011, s. 49).

Stejně jako sociální politika, tak i klientská veřejná správa ovlivňuje kvalitu života obyvatel. Podporují dle Možného (2002, s. 16) aktivní zapojení se společnosti do plánování a zohledňují jejich potřeby. Není významné jen číslo, kolik občanů se angažuje ve správě věcí veřejných, ještě významnější je úroveň občanského chování a vzájemné mezilidské vztahy v obci, a zejména pak vztahy k těm, kteří z jakéhokoli důvodu nepatří k hlavnímu proudu nebo většinové populaci.

3.3.3 Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj spočívá dle stavebního zákona (§38, Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon) v cíli územního plánování, spočívá ve *„vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích*“

Maier (2012, s. 24) tvrdí, že Evropský parlament definuje udržitelný rozvoj jako zvyšování kvality života a celkového blahobytu obyvatel s ohledem na zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace a uvádí základní principy udržitelného rozvoje města (Maier, 2012 s. 25):

- rovnováha prostoru pro bydlení a práci,
- dostupnost dopravní infrastruktury, volnočasových aktivit
- dostupnost a rozmanitost činností ve městě,
- využití obnovitelných energetických zdrojů,
- energeticky úsporná zástavba šetrná vůči životnímu prostředí,
- dostupnost bydlení pro všechny sociální skupiny obyvatel včetně různých forem, typů a vlastnických druhů bydlení,
- vyšší obytná hustota,
- veřejná prostranství a ochrana přírody
- účast občanů a jejich podíl na rozhodování a zodpovědnosti za vývoj území.

Vzhledem k tématu diplomové práce, stojí za zmínku **Strategický rámec Česká republika 2030**, který udává směr rozvoje naší země na příští desetiletí a jeho realizace povede ke zvýšení kvality života ve všech regionech a nasměřuje Česko k rozvoji, který je udržitelný ve všech klíčových oblastech. Stanuje vize a specifické cíle témat sociálních, ekonomických i environmentálních (CR 2030).

Jednou z kapitol jsou Obce a regiony, které mají významnou roli v (CR 2030):

- investicích do projektů zaměřených na udržitelný rozvoj, například v oblasti obnovitelných zdrojů, ekologické dopravy či vzdělávání, tím přispívají nejen k vyváženému rozvoji území, ale také k posilování sociální soudržnosti v místních komunitách;
- zavádění inovací a moderních technologií slouží jako nástroj ke zvyšování kvality života, lepší dostupnosti veřejných služeb a k vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony, přičemž zohledňuje místní specifika a potřeby.
- oblasti zmírňování dopadů klimatické změny a přizpůsobení se jejím důsledkům.

Úspěšné naplňování cílů udržitelného rozvoje dále podporuje spolupráce a propojování různých partnerů – samospráv, regionálních institucí, podnikatelského sektoru i neziskových organizací – které vytvářejí pozitivní synergické efekty.

V posledních letech se dle Pavlíka (2014, s. 463) v České republice prosazují témata související s regionálním řízením víc a víc. Velký důraz je kladen na kraje a obce ve vztahu k dotačním politikám v rámci jednotlivých municipalit a regionálních samospráv. Díky dotačním programům Evropské unie se do pokladen samospráv dostalo mnoho finančních prostředků, díky kterým se zlepšuje nejen infrastruktura, ale cestovní ruch, školství a mnoho dalších. Motivačním stimulem se stala tzv. metoda LEADER, česky propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku, díky jemuž v ČR vzniklo více než 130 regionálních sdružení pod označením místní akční skupin (MAS).

Místní akční skupina je sdružení subjektů veřejného i soukromého a neziskového sektoru na místní úrovni a umožňuje především venkovským obcím se aktivně zapojit do péče o prostředí a do nových nápadů v rozvoji (Majerová V a kol., 2011, s. 344).

3.3.4 Veřejné služby a jejich dostupnost

Veřejné služby dle MV a MMR (2021, s. 4) nejsou v rámci Evropské unie definovány jednotně a neexistuje ani jednotná klasifikace těchto služeb. Obvykle jsou chápány jako služby poskytované ve prospěch veřejnosti nebo zaměřené na uspokojování veřejného zájmu, případně jako činnosti realizované veřejnoprávními institucemi.

Veřejné služby se dle MV a MMR (2021, s. 4-5) člení do 4 kategorií:

- věcné veřejné služby – široká škála služeb z oblastí jako je vzdělávání, zdravotnictví, sociální péče, životní prostředí, kultura, zemědělství apod., jedná se služby organizované státem, krajem či obcí;
- správní činnosti – souvisejí s výkonem veřejné moci a jejich smyslem je zajistit ochranu veřejného zájmu, např. ochranu či zdraví obyvatelstva, ochranu životního prostředí apod.;
- soukromé služby ve veřejném zájmu – specifická a zároveň neopomenutelná součást veřejných služeb zajišťované soukromými subjekty, které do určité míry naplňují veřejný zájem, ovšem z povahy jejich fungování se jedná o služby primárně orientované na ekonomický zisk;
- finanční podpora – dotační tituly zaměřené na podporu, zvýšení kvality poskytování a zlepšení podmínek, ve kterých jsou veřejné služby zajišťovány.

Veřejné služby mohou být důležitým nástrojem politiky, který určuje, jaké služby, v jakém rozsahu a kvalitě budou občanům nabízeny.

Současné globální změny dle CR 2030, ať už demografické, sociální, ekonomické nebo politické kladou na obce, města a regiony řadu výzev pro zajištění stabilního rozvoje, zvýšit konkurenceschopnost a hledat nová řešení pro podporu udržitelného rozvoje. K základním předpokladům pro naplňování cílů udržitelného rozvoje patří právě posilování dostupnosti základních veřejných služeb pro všechny skupiny obyvatel. Je tedy nezbytné investovat do oblastí jako jsou zdravotní péče, bydlení, vzdělávání, sociální služby, kultura i doprava. Zajištění rovného přístupu k veřejným službám pro všechny obyvatele, bez ohledu na jejich socioekonomický status, věk, pohlaví nebo místo bydliště vyžaduje investice do modernizace a rozvoje technické, dopravní i občanské infrastruktury, včetně digitální infrastruktury pro zlepšení online služeb. Dosahování cílů rovného přístupu k veřejným službám je podpořeno posilováním koordinace mezi strategickým a územním plánováním.

Dle Jeníčka a Foltýna (2010, s. 310) existuje také evropský indikátor „Dostupnost veřejných prostranství a služeb“, jehož účelem je zjistit, jaký přístup mají lidé k veřejným prostranstvím a základním službám. Konkrétně, kolik procent obyvatel žije v dosahu 300 m od veřejných prostranství a služeb. Data jsou získávána jednou za dva roky a slouží ke zjištění informací, zda lidé mají v dostatečné blízkosti zdravotnická zařízení, školy, potraviny, zastávky, parky apod. města pak mohou rozhodovat o jejich přemístění a zlepšit tak kvalitu života občanů.

Lze konstatovat, že veřejná správa hraje zásadní roli v utváření podmínek pro kvalitní život obyvatel. Ať už prostřednictvím efektivní sociální politiky, zaměření na klientsky orientované služby, podpory udržitelného rozvoje nebo zajištění dostupnosti veřejných služeb. Jejím hlavním úkolem je reagovat na potřeby společnosti a vytvářet prostředí, které podporuje jak individuální, tak celospolečenskou pohodu. Klíčovým faktorem je nejen schopnost správně nastavovat systémová opatření, ale také ochota veřejné správy spolupracovat s občany a dalšími aktéry na všech úrovních.

4 Vlastní práce

Tato část diplomové práce se zaměřuje na praktické zhodnocení kvality života obyvatel ve Zlínském kraji. Cílem je prostřednictvím dotazníkového šetření získat názory obyvatel na různé aspekty života v kraji a zjistit, jak hodnotí působení veřejné správy v oblastech, které ovlivňují jejich každodenní spokojenost. Než bude samotné šetření a jeho výsledky podrobně rozebrány, je nejprve nutné představit Zlínský kraj, jeho základní charakteristiky, demografické a socioekonomické ukazatele, které tvoří důležitý kontext pro interpretaci získaných dat.

4.1 Zlínský kraj

Zlínský kraj byl dle Českého statistického úřadu (ČSÚ-1) ustanoven 1. ledna 2000 na základě Ústavního zákona č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště, které patřily k Jihomoravskému kraji, a okresu Vsetín, který spadal do Severomoravského kraje. Spolu s Olomouckým krajem tvoří region soudržnosti Střední Morava. Nachází se na východě republiky, viz obrázek č. 8, přičemž jeho východní okraj tvoří hranici se Slovenskem. Na jihozápadě sousedí s krajem Jihomoravským, na severozápadě s Olomouckým a v severní části s krajem Moravskoslezským.

Obrázek 8 Umístění Zlínského kraje v ČR

Zdroj: ČSÚ-3

Deset nej Zlínského kraje (ZLK-1):

1. Nejvýše položený bod: Čertův mlýn, 1206 m n. m. (Moravskoslezské Beskydy)
2. Nejníže položený bod: hladina Moravy u Uherského Ostrohu, 173 m n. m.
3. Největší vodní plocha: jezera štěrkovišť u Ostrožské Nové Vsi, 350 ha
4. Největší rybník: Svárovský rybník (u Hulína), 105 ha
5. Největší vodní nádrž: vodní nádrž Slušovice, 78,42 ha
6. Nejzápadněji položená obec: Koryčany - Jestřabice (okres Kroměříž)
7. Nejvýchodněji položená obec: Velké Karlovice (okres Vsetín)
8. Nejseverněji položená obec: Lešná (okres Vsetín)
9. Nejjižněji položená obec: Strání (okres Uherské Hradiště)
10. Nejvýše položená obec: Francova Lhota – Pulčín (okres Vsetín), 675 m n. m.

4.1.1 Statistické údaje

Český statistický úřad (ČSÚ-2) uvádí nejnovější statistické údaje o Zlínském kraji:

Počet obyvatel k 31.3.2025: 577 559

Do počtu obyvatel se započítávají občané ČR i cizinci s trvalým pobytem, cizinci ze třetích zemí s dlouhodobými vízy či povolením k pobytu, občané EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska včetně jejich rodinných příslušníků s přechodným pobytem a také osoby s uděleným azylem. Od roku 2022 jsou navíc do této statistiky zahrnovány i osoby s dočasnou ochranou a obvyklým pobytem na území ČR.

Průměrná měsíční mzda: 40 510 Kč

Průměrná měsíční nominální mzda vyjadřuje veškeré pracovní příjmy zaměstnanců – tedy základní mzdu, příplatky, prémie, odměny, podíly na hospodářských výsledcích i náhrady mzdy – vyplacené podle platných mzdových a platových předpisů. Uvádí se za celé národní hospodářství a zahrnuje všechny zaměstnance pracující v kraji. Výpočet je prováděn na přepočtený počet zaměstnanců, čímž se zohledňuje rozdílná délka pracovních úvazků.

Meziročně se navýšila o 5,2 %, tj. o 2 001 Kč. V rámci krajů je druhou nejnižší a za republikovým průměrem zaostávala o 6 414 Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti: 2,5 %

Obecná míra nezaměstnanosti představuje procentuální podíl nezaměstnaných osob na celkové pracovní síle. Výpočet vychází z ukazatelů stanovených podle metodiky Eurostatu, která se opírá o definice a doporučení Mezinárodní organizace práce.

Ke konci května 2025 evidovaly pobočky úřadu práce ve Zlínském kraji 13 459 uchazečů o zaměstnání. Na 1 volné pracovní místo připadalo 3,4 uchazeče. Podíl nezaměstnaných osob se meziměsíčně nepatrně snížil, ovšem meziročně vzrostl. Kraj vykázal republikově pátou nejnižší nezaměstnanost.

Podíl nezaměstnaných osob: 3,41 %

Obecná míra nezaměstnanosti představuje procentuální podíl nezaměstnaných osob na celkové pracovní síle. Výpočet vychází z ukazatelů stanovených podle metodiky Eurostatu, která se opírá o definice a doporučení Mezinárodní organizace práce.

Registrované subjekty: 133 255

Registrované subjekty jsou subjekty vedené v Registru ekonomických subjektů. Eviduje právnické osoby včetně organizačních složek státu a fyzické osoby, které mají postavení podnikatele.

Tyto statistické ukazatele odrážejí nejen demografický vývoj, ale i ekonomické a sociální podmínky regionu. Počet obyvatel a jeho struktura určují potřebu veřejných služeb, infrastruktury či dostupnost zdravotní péče a vzdělávání. Průměrná mzda je důležitým indikátorem životní úrovně, jelikož přímo ovlivňuje kupní sílu, spotřebu domácností a možnost investovat do bydlení či volnočasových aktivit. Míra nezaměstnanosti a podíl nezaměstnaných ukazují na stabilitu pracovního trhu – nízké hodnoty zvyšují pocit jistoty a sociální bezpečnosti, což se pozitivně promítá do spokojenosti obyvatel. Významným ukazatelem je i počet registrovaných subjektů, jenž vypovídá o podnikatelském prostředí, ekonomické aktivitě a možnostech zaměstnanosti.

4.1.2 Analýza vybraných aspektů kvality života ve Zlínském kraji

Zdraví a zdravotní péče

K nejdůležitějším ukazatelům zdravotního stavu obyvatel patří naděje dožití a dostupnost primární zdravotní péče. Tyto ukazatele zároveň vypovídají o celkové vyspělosti regionu – jeho společenské, kulturní i hospodářské úrovni. Se zlepšováním zdravotní péče a životního stylu se postupně snižují rizika předčasného úmrtí a zvyšuje se průměrná délka života.

Ve Zlínském kraji pokračuje trend stárnutí populace – průměrný věk v roce 2023 dosáhl 43,9 roku, což je nad republikovým průměrem, který je 42,8 roku. Kraj tak vykazuje nejstarší populaci v Česku. Co se týká zdravotnictví, ke konci roku 2022 působilo ve Zlínském kraji 2 464 lékařů, přičemž na jednoho lékaře připadalo průměrně 235 obyvatel. Nejlépe byl obsazen okres Zlín (202 obyvatel na lékaře), naopak nejméně okres Vsetín (298 obyvatel). V rámci celé ČR připadalo v roce 2022 na jednoho lékaře 207 obyvatel.

Vzdělávání

Ve školním roce 2023/24 dle ČSÚ-4 (2023, s. 45) fungovalo ve Zlínském kraji 319 mateřských škol s 19 985 dětmi (51,8 % chlapci, 48,2 % dívky), což představovalo 8. místo v mezikrajském srovnání. Základních škol bylo v kraji 264 a navštěvovalo je 51 891 žáků (51,6 % chlapci, 48,4 % dívky); v celorepublikovém srovnání to znamenalo 9. místo. Oproti roku 2018/19 se počet základních škol zvýšil o pět. V oblasti středního školství kraj evidoval 73 středních škol s 26 880 studenty (8. místo v rámci krajů). Jejich počet postupně vzrostl z 69 v roce 2018/19 na současných 73. Ve Zlínském kraji dále působilo 10 vyšších odborných škol. Co se týká vysokých škol, v celé ČR jich v roce 2023 fungovalo 52. Ve Zlínském kraji působila stejně jako v předchozích letech jediná vysoká škola – Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, která má šest fakult.

Kultura

V roce 2023 dle ČSÚ-4 (2023, s. 59) působilo v Česku 5 183 knihoven, z toho nejvíce ve Středočeském kraji (717). Zlínský kraj měl 301 knihoven a obsadil 9. místo mezi kraji. Ve stejném roce bylo v kraji možné navštívit 25 muzeí včetně památníků, 1 galerii s 20 pobočkami, kde bylo zpřístupněno 230 expozic a 199 výstav s návštěvností přes 951 tisíc osob. Počet hradů, zámků a památkových objektů (6) zůstal od roku 2018 beze změny. Pokud jde o kina, za rok 2022 jich kraj evidoval 58, což bylo o tři více než v roce 2021. Od roku 2018 tak jejich počet vzrostl o 48,7 %.

Zlínský kraj (ZLK-2) patří spolu s Jihomoravským mezi regiony s největším počtem folklorních souborů. Zároveň se zde koná i nejvíce folklorních festivalů v České republice – každoročně přibližně třicet významnějších akcí. Díky tomu je možné považovat tento kraj za centrum folklorních tradic. Významnou roli hraje skutečnost, že se zde setkávají tři národopisné oblasti – Valašsko, Slovácko a Haná.

Kriminalita

V roce 2023 bylo dle ČSÚ-4 (2023, s. 60) ve Zlínském kraji zaznamenáno 6 302 trestných činů. Kriminalita dlouhodobě klesala až do roku 2021, kdy dosáhla minima 4 818 činů. Poté se trend obrátil a během dvou let vzrostla kriminalita o 30,8 %. Poslední meziroční nárůst činil **5,4 %**, což bylo druhé nejvyšší zvýšení mezi kraji ČR (nejvyšší měl Kraj Vysočina – 7,0 %).

Doprava

Registr silničních vozidel dle ČSÚ-4 (2023, s. 89) ke konci roku 2023 evidoval v kraji 312,7 tis. osobních automobilů včetně dodávkových, což představovalo 4,8 % republikového počtu a pátý nejnižší podíl. Železniční tratě Česka měly k 31. 12. 2023 provozní délku 9 514 km a územím Zlínského kraje vedlo 357 km (3,8 %) z nich. Podle údajů Ministerstva dopravy bylo v roce 2023 přepraveno v rámci kraje 21,4 mil. osob veřejnou autobusovou a 3,8 mil. osob železniční dopravou. V případě veřejné autobusové dopravy se jednalo republikově o pátý nejvyšší a v případě železniční dopravy o třetí nejnižší počet.

4.1.3 Zhodnocení kvality života v jednotlivých územích

Shrnutí výsledků jednotlivých správních obvodů dle technologického inovačního centra (TIC, 2022, s. 36). Provedli a vyhodnotili analyticko-emočně zacílenou propagační kampaň, která prezentuje důvody proč žít, bydlet, studovat a pracovat ve Zlínském kraji.

Obrázek 9 Index kvality života dle TIC

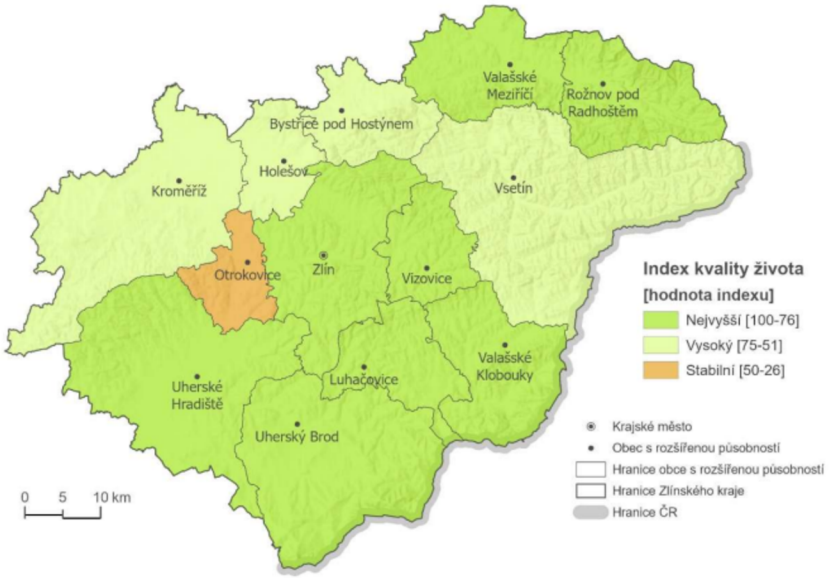

Zdroj: TIC (2022, s. 37)

Vizovice – nejlépe hodnocený region. Vyznačuje se mladší populací, nízkou nezaměstnaností, nadprůměrnými příjmy a pozitivní demografií. Silný je pozitivní migrační trend a nízká rozvodovost. Slabinou je naopak oblast vzdělávání a volnočasových aktivit.

Valašské Klobouky – bezpečný region s nízkou kriminalitou a dopravní nehodovostí. Sociálně stabilní (málo rozvodů, vysoký podíl dětí narozených v manželství) a silná je ekonomická oblast díky čerpání dotací a zdravému životnímu prostředí. Slabší stránkou je zdravotní péče a vzdělávání.

Luhačovice – vynikají na pracovním trhu (soběstačnost, příjmy) a v ochraně životního prostředí. Silné jsou i sociální ukazatele. Slabinou je vyšší kriminalita a dopravní nehody.

Uherský Brod – silný a stabilní pracovní trh a dobré životní prostředí. V sociální oblasti je mírně nad průměrem. Slabší je oblast zdravotnictví a zdravotní péče.

Rožnov pod Radhoštěm – nejlepší hodnocení životního prostředí (velký podíl chráněných území a ekologická stabilita) a bydlení (vysoká bytová výstavba) Příjmy dokonce nad průměrem ČR. Slabší stránkou je vyšší kriminalita a finanční zátěž bydlením.

Zlín – silný ve zdravotní péči, vzdělávání a ekonomické stabilitě. Slabší sociální ukazatele (vyšší rozvodovost a exekuce) a bydlení (nejdražší nájmy).

Valašské Meziříčí – nejlepší zdravotní péče a dobré demografické ukazatele. Slabší bezpečnost a životní prostředí.

Uherské Hradiště – silný v kultuře, vzdělávání a volnočasových aktivitách, nabízí nejvíce oborů SŠ. Slabší v životním prostředí a vysoké náklady na bydlení.

Holešov – demograficky příznivý region s lepším migračním saldem. Slabší v oblasti životního prostředí.

Bystřice pod Hostýnem – nízké nájmy, ale slabý pracovní trh a nejnižší soběstačnost zaměstnanosti.

Kroměříž – silný ve vzdělávání a kultuře (UNESCO, vysoký počet SŠ absolventů). Slabší v ekonomické a sociální oblasti.

Vsetín – výborné životní prostředí a nízká rozvodovost. V ostatních oblastech spíše podprůměrný, slabší zdravotní péče a ekonomika.

Otrokovice – nejnižší nezaměstnanost a dostupná zdravotní péče, ale demograficky nejstarší region, závislý na jednom zaměstnavateli. Slabší životní prostředí a bydlení.

Kvalita života představuje komplexní pojem, který zahrnuje nejen materiální podmínky a hospodářskou úroveň regionu, ale také dostupnost veřejných služeb, stav životního prostředí, míru sociální soudržnosti či subjektivní spokojenost obyvatel.

4.2 Dotazníkové šetření

Pro zjištění subjektivního vnímání kvality života obyvatel ve Zlínském kraji bylo zvoleno anonymní dotazníkové šetření. Dotazník byl vytvořen prostřednictvím online nástroje Google Forms a byl zaměřen na několik klíčových oblastí, které ovlivňují každodenní život obyvatel. Zejména dostupnost a kvalitu zdravotní péče, sociálních služeb, vzdělávání, kulturního vyžití či veřejného prostoru. Součástí dotazníku byly také otázky zaměřené na identifikaci hlavních pozitiv a problémů v místě bydliště respondentů.

Realizované dotazníkové šetření přispívá k naplnění stanoveného cíle diplomové práce, kterým je zhodnotit subjektivně vnímanou kvalitu života obyvatel Zlínského kraje a identifikovat rozdíly ve vnímání kvality života mezi obyvateli měst a venkovských obcí. Současně umožňuje odhalit faktory, které obyvatelé považují za klíčové pro svou spokojenost s místem bydliště, ale také oblasti, ve kterých vnímají nedostatky či prostor pro zlepšení kvality života. Výsledky šetření tak umožní porovnat priority obyvatel měst a venkova, identifikovat determinanty jejich spokojenosti a zároveň oblasti, které na jejich hodnocení kvality života nemají zásadní vliv.

Sběr dat probíhal online v období od prosince 2025 do poloviny února 2026, a to především prostřednictvím propagace dotazníku na sociálních sítích. Respondenti byli oslovováni zejména prostřednictvím regionálně zaměřených skupin a komunitních platforem, aby bylo dosaženo co nejširšího spektra obyvatel Zlínského kraje. Dotazník byl anonymní a účast v šetření byla dobrovolná.

Pro účely vyhodnocení dotazníkového šetření byly zároveň formulovány výzkumné hypotézy.

- H1: Obyvatelé měst hodnotí kladněji dostupnost jak sociálních služeb, tak vzdělávacích zařízení.
- H2: Obyvatelé venkova častěji uvádějí jako pozitivum mezilidské vztahy než obyvatelé měst.
- H3: Pozitivní a negativní faktory kvality života se liší podle typu sídla.

Tyto hypotézy vycházejí z předpokladu, že existují rozdíly ve vnímání kvality života mezi obyvateli měst a venkovských obcí a v závěrečné části práce budou na základě výsledků dotazníkového šetření potvrzeny nebo vyvráceny.

4.3 Výsledky dotazníkového šetření

Celkem bylo získáno 280 vyplněných dotazníků, které jsou zahrnuty do následné analýzy jednotlivých oblastí kvality života, přičemž důraz je kladen na komparaci odpovědí podle typu sídla. Výsledky jsou prezentovány prostřednictvím grafického a slovního vyhodnocení.

4.3.1 Identifikace respondentů

První část identifikace respondentů zobrazuje věkovou strukturu výzkumného souboru, která je znázorněna v následujícím grafu 1.

Graf 1 Věková struktura respondentů

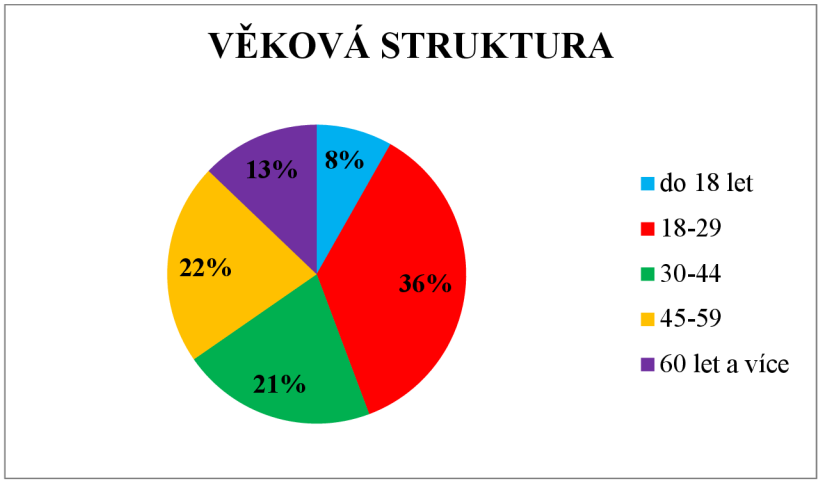

Zdroj: vlastní zpracování

Nejpočetnější skupinu respondentů tvoří osoby ve věku 18–29 let (101). Významné zastoupení mají rovněž věkové kategorie 45–59 let (61) a 30–44 let (59). Nejnižší podíl pak představují respondenti do 18 let (23). Výzkumný soubor je tvořen převážně ekonomicky aktivní populací.

Další identifikační charakteristikou respondentů je pohlaví, znázorněné v následujícím grafu 2.

Graf 2 Pohlaví respondentů

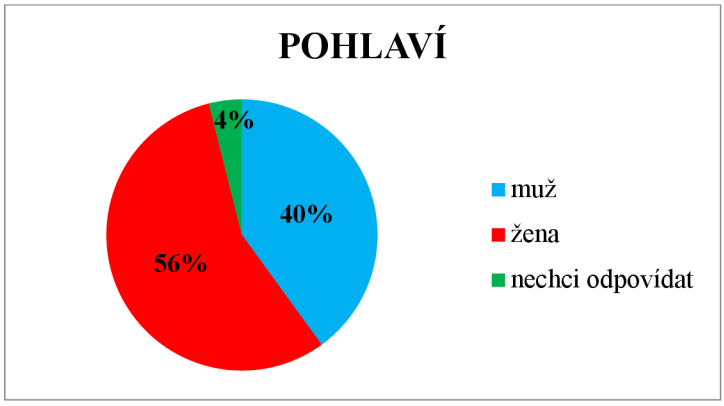

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska pohlaví tvoří většinu respondentů ženy, které představují 56 % (157). Muži jsou zastoupeni v podílu 40 % (112) a 4 % (11) respondentů uvedla, že na tuto otázku nechce odpovídat. Výzkumný soubor je tedy mírně genderově nevyvážený ve prospěch žen, avšak tento rozdíl není natolik výrazný, aby zásadně ovlivnil celkovou vypovídací hodnotu získaných dat.

Následuje poslední z identifikačních charakteristik respondentů, a tou je jejich místo bydliště, graf 3.

Graf 3 Bydliště respondentů

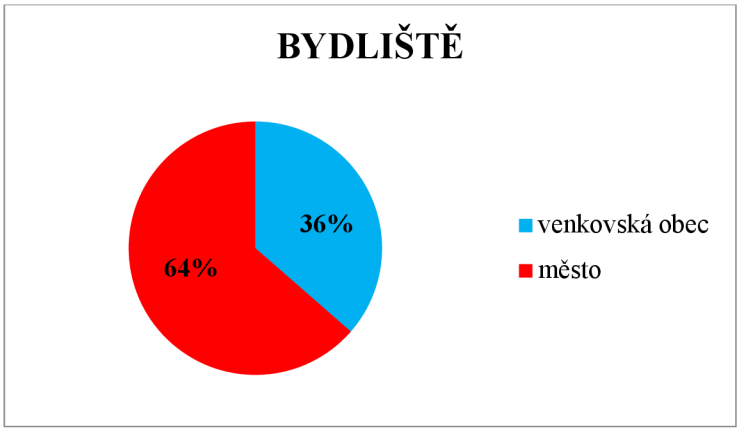

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska typu sídla převažují ve výzkumném souboru obyvatelé měst (178), kteří tvoří 64 % respondentů. Obyvatelé venkovských obcí (102) představují 36 % dotázaných. Zastoupení obou skupin vytváří dostatečný prostor pro jejich porovnání a vzájemnou

komparaci i následné vyhodnocení rozdílů mezi městským a venkovským prostředím, přestože je soubor mírně početně vychýlen ve prospěch městské populace.

4.3.2 Hodnocení oblasti zdravotnictví

Tato podkapitola obsahuje hodnocení oblasti zdravotnictví. Analyzována je zejména dostupnost praktických a odborných lékařů, vzdálenost zdravotnických zařízení, celková dostupnost zdravotní péče a její kvalita. Výsledky jsou prezentovány postupně podle jednotlivých otázek dotazníku.

Dostupnost lékařů byla hodnocena na škále od 1 (nejhorší) do 5 (nejlepší hodnocení).

Tabulka 5 Dostupnost lékařů podle typu sídla

Dostupnost praktických lékařů			
Město		**Venkov**	
Škála	**Počet odpovědí**	**Škála**	**Počet odpovědí**
1	16 (9%)	1	5 (5%)
2	20 (11%)	2	16 (16%)
3	48 (27%)	3	29 (28%)
4	57 (32%)	4	37 (36%)
5	37 (21%)	5	15 (15%)
Průměr	3,44	Průměr	3,40
Dostupnost odborných lékařů			
1	17 (10%)	1	10 (10%)
2	26 (15%)	2	20 (20%)
3	65 (37%)	3	30 (29%)
4	46 (26%)	4	27 (26%)
5	24 (13%)	5	15 (15%)
Průměr	3,19	Průměr	3,17

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení dostupnosti praktických i odborných lékařů se v obou skupinách respondentů pohybuje v blízkosti středu škály. U praktických lékařů převažovalo hodnocení 4, zatímco u odborných lékařů bylo nejčastěji voleno hodnocení 3. Průměrné hodnoty jsou v případě města i venkova téměř totožné, což naznačuje, že typ sídla nemá v této oblasti zásadní vliv na subjektivní vnímání dostupnosti lékařů.

Z výsledků však zároveň vyplývá, že rozdíly mezi městským a venkovským prostředím se mohou projevovat spíše v konkrétních aspektech dostupnosti než v celkovém hodnocení. Tuto skutečnost dále upřesňují následující otázky zaměřené na vzdálenost praktického lékaře a na to, kteří odborní lékaři respondentům v místě bydliště chybí.

Podrobnější pohled na dostupnost praktických lékařů přináší následující otázka, zaměřená na vzdálenost od místa bydliště, graf 4 a chybějící odborní lékaři, graf 5.

Graf 4 Vzdálenost praktických lékařů

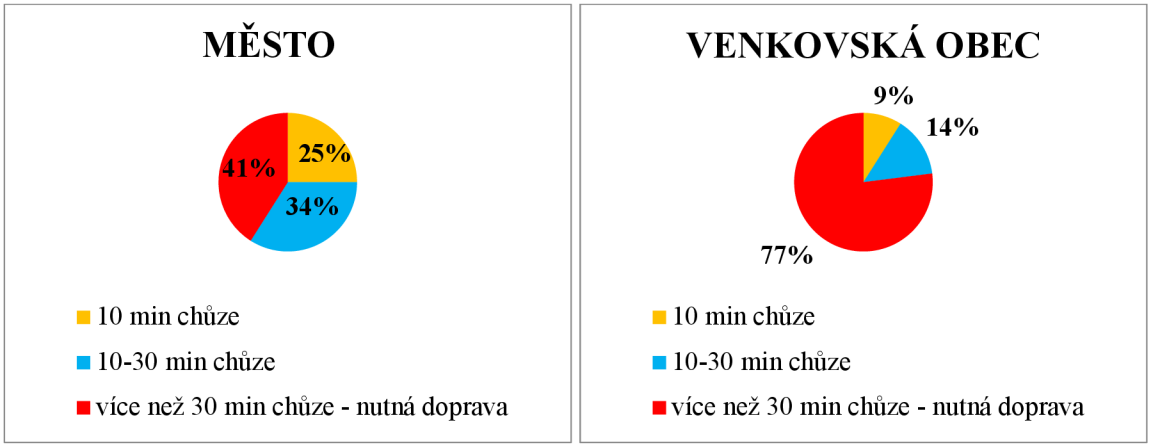

Zdroj: vlastní zpracování

Z celkového počtu městských respondentů uvedlo 72 osob (41 %), že jejich praktický lékař je vzdálen více než 30 minut chůze a je nutné využít dopravu. Dalších 61 respondentů (34 %) má lékaře dostupného v rozmezí 10–30 minut chůze a pouze 45 osob (25 %) uvedlo dostupnost do 10 minut chůze.

Situace na venkově je odlišná. Až 79 respondentů (77 %) uvedlo, že k praktickému lékaři musí cestovat déle než 30 minut a využít dopravu. Pouze 9 respondentů (9 %) má lékaře dostupného do 10 minut chůze.

Tento rozdíl poukazuje na výrazně horší fyzickou dostupnost ve venkovských obcích, která je pravděpodobně ovlivněna nižší hustotou zdravotnických zařízení a rozptýleným osídlením. Zároveň je nutno podotknout, že přestože je celkové hodnocení podobné (tabulka 5), skutečná dostupnost se mezi městem a venkovem výrazně liší.

Graf 5 Chybějící odborní lékaři

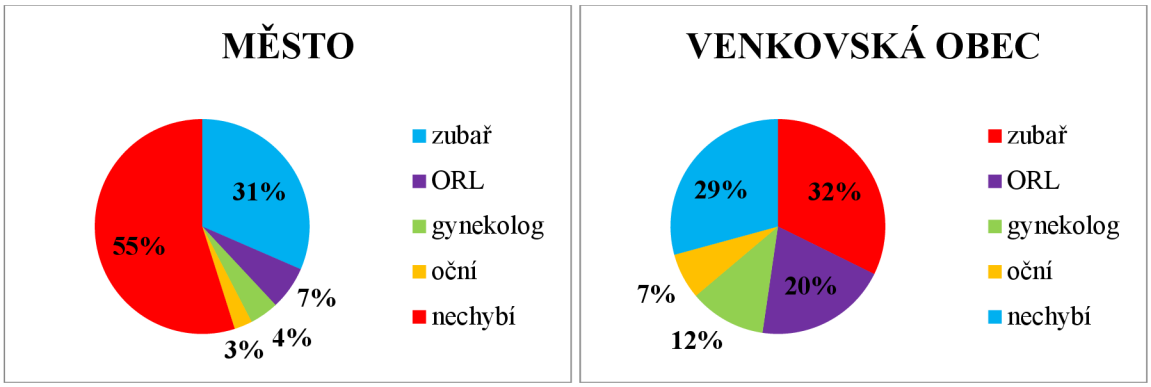

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti mohli označit i více odpovědí a z výsledků vyplývá, že ve městech více než polovina respondentů uvedla, že jim žádný z odborných lékařů nechybí, zatímco na venkově tento podíl činí pouze 29 %.

Nejčastěji postrádaným specialistou je v obou typech sídel zubař, což může souviset s celkovým nedostatkem stomatologů. Na venkově je dále výrazněji pociťován nedostatek dalších odborníků, zejména ORL lékařů a gynekologů, což odráží koncentraci specializované péče do větších měst. V menší míře respondenti uváděli také nedostatek dalších specialistů, například neurologů, kožních lékařů, psychiatrů, kardiologů či ortopedů.

Všechny skutečnosti se následně promítají i do celkového hodnocení dostupnosti a kvality zdravotní péče, viz tabulka 6.

Tabulka 6 Dostupnost a kvalita zdravotní péče

Dostupnost a kvalita zdravotní péče					
Město			**Venkovská obec**		
Škála	**Dostupnost**	**Kvalita**	**Škála**	**Dostupnost**	**Kvalita**
1	8 (4 %)	7 (4 %)	1	6 (6 %)	6 (6 %)
2	20 (11 %)	21 (12 %)	2	14 (14 %)	8 (8 %)
3	57 (32 %)	57 (32 %)	3	34 (33 %)	33 (32 %)
4	65 (37 %)	71 (40 %)	4	31 (30 %)	33 (32 %)
5	28(16 %)	22 (12 %)	5	17 (17 %)	22 (22 %)
Průměr	**3,48**	**3,45**	**Průměr**	**3,38**	**3,56**

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení dostupnosti i kvality zdravotní péče se v obou typech sídel pohybuje nad středem škály, což naznačuje spíše pozitivní vnímání této oblasti. Průměrné hodnoty jsou velmi podobné, což potvrzuje, že typ sídla nemá zásadní vliv na celkové hodnocení zdravotní péče.

Ve městech převažovalo u dostupnosti i kvality hodnocení 4, zatímco na venkově je rozložení odpovědí vyrovnanější mezi hodnotami 3 až 5. Mírně příznivější hodnocení dostupnosti ve městech může souviset s lepší koncentrací zdravotnických zařízení, zatímco vyšší hodnocení kvality na venkově může odrážet osobnější přístup zdravotnického personálu nebo nižší vytíženost ordinací. Výsledky tak ukazují, že i přes rozdíly ve skutečné dostupnosti je zdravotní péče jako celek vnímána poměrně vyrovnaně.

Poslední otázka související se zdravotnictvím zjišťovala: „Které zlepšení by změnilo Váš subjektivní názor v hodnocení zdravotní péče?“ Respondenti mohli vybírat více možností a zároveň uvést vlastní odpověď.

Graf 6 Faktory, které by vedly ke zlepšení hodnocení zdravotní péče (město)

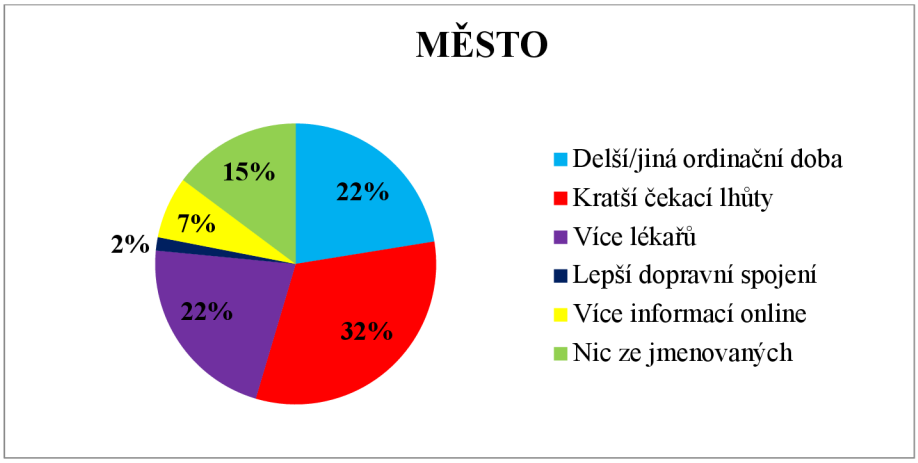

Zdroj: vlastní zpracování

V případě obyvatel měst by subjektivní hodnocení zdravotní péče nejvíce ovlivnilo zkrácení čekacích lhůt, které označilo 32 % respondentů (63). Významný podíl respondentů (44 a 43) rovněž uvedl potřebu delší či jinak upravené ordinační doby a většího počtu lékařů (shodně 22 %). Naopak lepší dopravní spojení bylo zmiňováno pouze okrajově (2 %). Výsledky naznačují, že ve městech není hlavním problémem samotná dostupnost zdravotní péče, ale spíše její organizace a kapacitní zatížení.

Graf 7 Faktory, které by vedly ke zlepšení hodnocení zdravotní péče (venkovská obec)

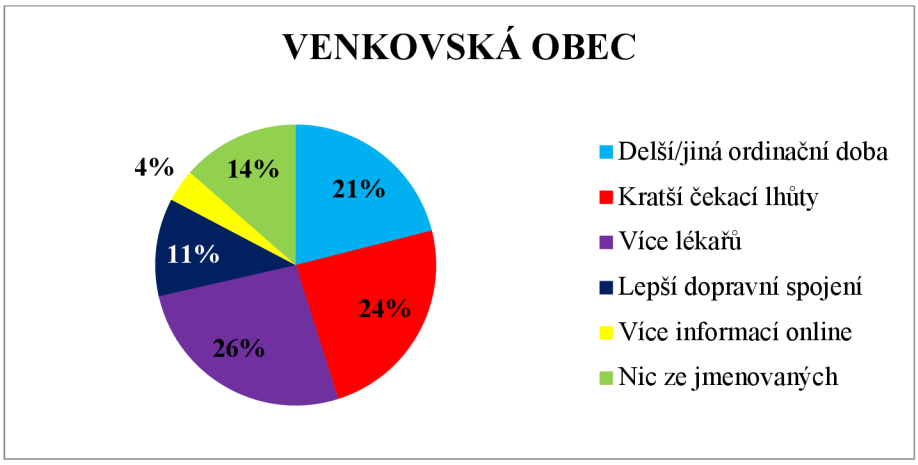

Zdroj: vlastní zpracování

Na venkově je situace odlišná. Nejčastěji uváděným faktorem je zvýšení počtu lékařů a zkrácení čekacích lhůt (35 a 32). Ve srovnání s městy má na venkově větší význam také zlepšení dopravního spojení (11 % oproti 2 %). Tyto výsledky potvrzují, že ve venkovských oblastech je výrazněji pociťován nedostatek lékařů a horší dopravní dostupnost zdravotnických služeb.

4.3.3 Hodnocení oblasti sociálních služeb

V této části jsou prezentovány výsledky zaměřené na vnímání sociálních služeb, především jak dotazovaní vnímají jejich dostupnost a kvalitu.

Nejprve respondenti uváděli, které sociální služby považují ve svém okolí za dostupné ve městech, graf 8.

Graf 8 Sociální služby vnímané jako dostupné (město)

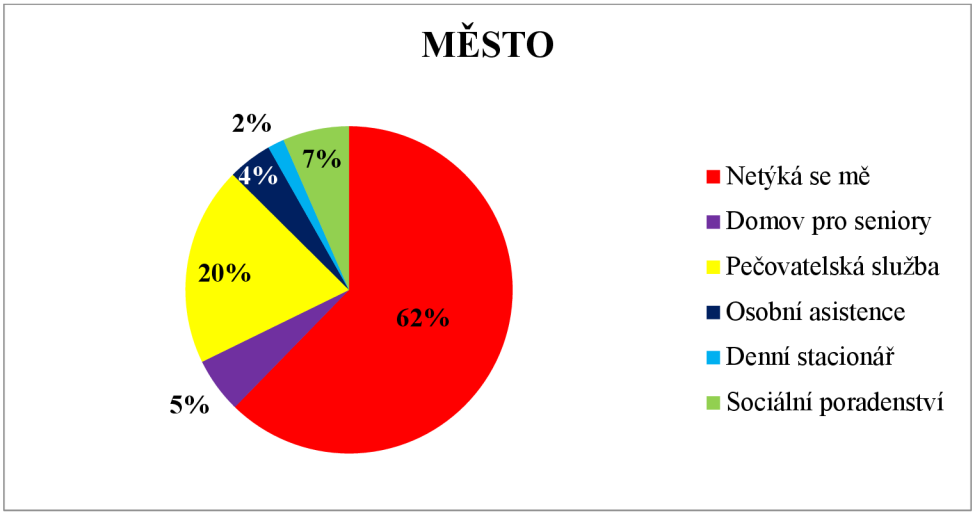

Zdroj: vlastní zpracování

A ve venkovských oblastech, graf 9.

Graf 9 Sociální služby vnímané jako dostupné (venkovská obec)

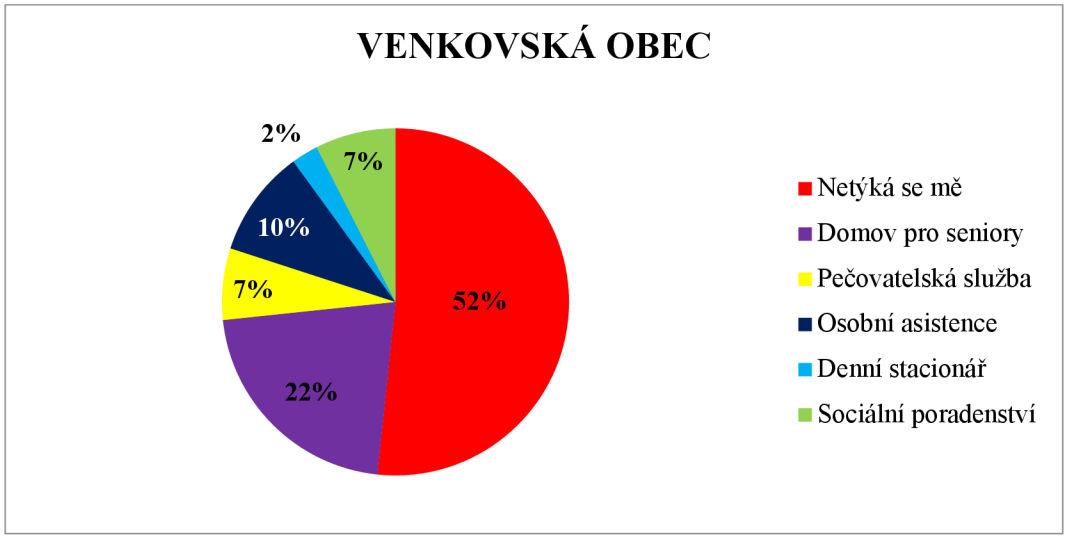

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že ve městech je jako nejdostupnější vnímána pečovatelská služba, zatímco ve venkovských obcích domov pro seniory. Ostatní typy sociálních služeb jsou zastoupeny pouze okrajově, což naznačuje spíše nižší povědomí o jejich existenci

nebo jejich omezené využívání. Zásadním zjištěním je však vysoký podíl odpovědí „netýká se mě“ v obou typech sídel (62 % ve městech a 52 % na venkově). Tento výsledek může naznačovat, že velká část respondentů sociální služby aktuálně nevyužívá, což může souviset s jejich věkovou strukturou, aktuální životní situací nebo také nižší informovaností obyvatel o dostupných sociálních službách.

Následující 2 grafy znázorňují opak, sociální služby vnímané jako nedostupné.

Graf 10 Sociální služby vnímané jako nedostupné (město)

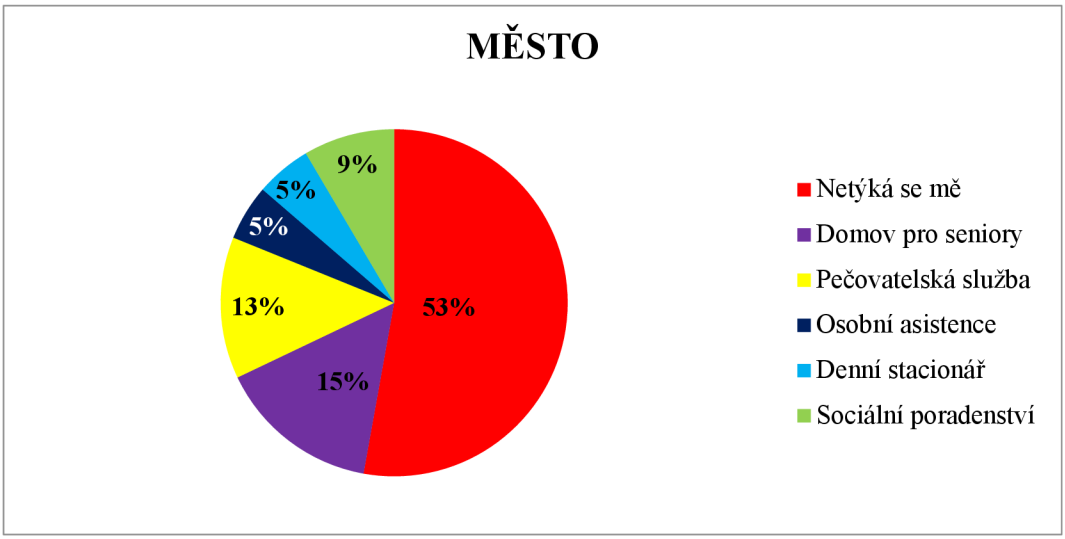

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 11 Sociální služby vnímané jako nedostupné

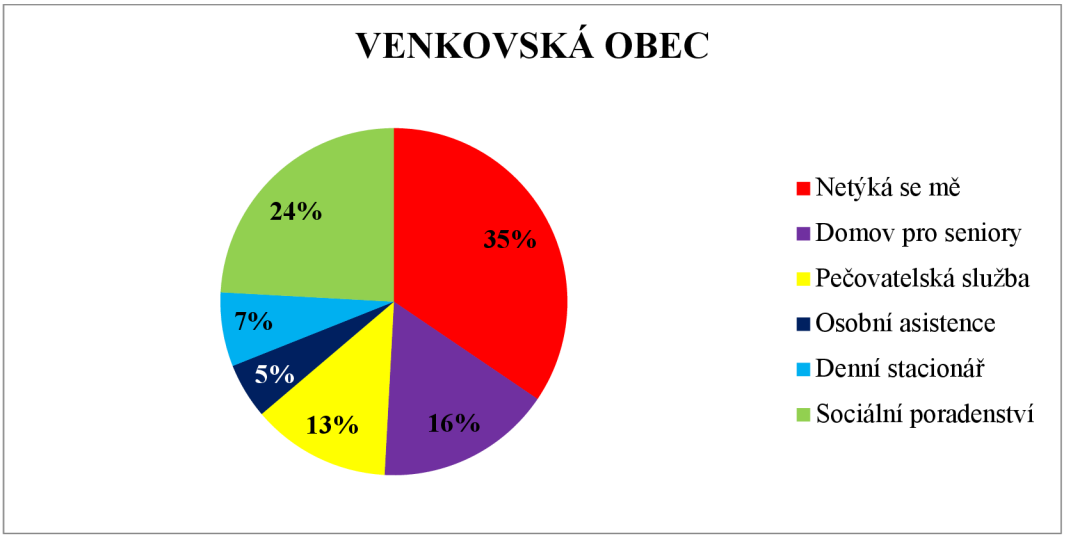

Zdroj: vlastní zpracování

Ve městech je jako nejvíce nedostupná vnímána kapacita domovů pro seniory, i když celkový podíl těchto odpovědí není příliš vysoký. Na venkově se situace liší. Respondenti zde nejčastěji označují jako nedostupné sociální poradenství, což může souviset s nižší

informovaností a dostupností specializovaných služeb v menších obcích. Podobně jako u dostupnosti, je i zde patrný vysoký podíl odpovědí „netýká se mě“, a to zejména ve městech (53 % oproti 35 % na venkově). Tento rozdíl může naznačovat, že obyvatelé venkovských obcí jsou s problematikou sociálních služeb více konfrontováni, případně mají větší potřebu těchto služeb ve svém okolí využívat. Výsledky ukazují, že zatímco ve městech je problémem spíše kapacita konkrétních zařízení, na venkově se jedná především o omezenou dostupnost některých typů služeb jako takových a problémy se neprojevují plošně, ale mají odlišný charakter v závislosti na typu sídla.

Následuje hodnocení dostupnosti ne konkrétních sociálních služeb, ale dostupnost a kvalita hodnocené prostřednictvím škály od 1 do 5, přičemž 5 je hodnocení nejlepší.

Tabulka 7 Dostupnost a kvalita sociálních služeb

Dostupnost sociálních služeb			
Město		**Venkov**	
Škála	**Počet odpovědí**	**Škála**	**Počet odpovědí**
1	5 (3 %)	1	5 (5 %)
2	21 (12 %)	2	14 (14 %)
3	98 (55 %)	3	50 (49 %)
4	35 (20 %)	4	25 (25 %)
5	18 (10 %)	5	8 (8 %)
Průměr	3,21	Průměr	3,17
Kvalita sociálních služeb			
1	5 (3 %)	1	3 (3 %)
2	20 (11 %)	2	13 (13 %)
3	98 (55 %)	3	51 (50 %)
4	38 (21 %)	4	24 (24 %)
5	17 (10 %)	5	11 (11 %)
Průměr	3,24	Průměr	3,26

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že hodnocení dostupnosti i kvality sociálních služeb se v obou typech sídel pohybuje mírně nad středem škály, což naznačuje spíše průměrné až mírně pozitivní vnímání této oblasti. Rozdíly mezi městským a venkovským prostředím jsou minimální, což potvrzují i téměř totožné průměrné hodnoty. Ve všech případech převažovalo hodnocení 3, což ukazuje na spíše neutrální postoj respondentů k této oblasti. Tento výsledek může souviset s tím, že značná část respondentů sociální služby aktivně nevyužívá, a proto je jejich hodnocení spíše obecné než založené na přímé zkušenosti. Zároveň lze tento výsledek vnímat v kontextu předchozích zjištění. Objevoval se vysoký

podíl odpovědí „netýká se mě“. Hodnocení sociálních služeb tak může být ovlivněno spíše vnímáním jejich existence než jejich reálným využíváním.

Poslední otázka této oblasti byla zaměřena na zjištění faktorů, které by mohly ovlivnit subjektivní hodnocení sociálních služeb, tedy které konkrétní změny by přispěly ke zlepšení jejich vnímání.

Graf 12 Faktory ovlivňující názor na sociální služby ve městech

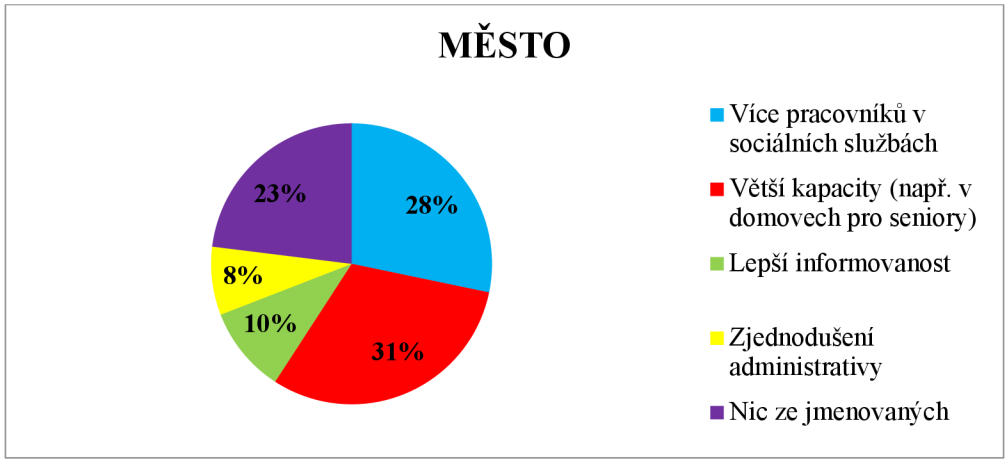

Zdroj: vlastní zpracování

V případě městských respondentů by subjektivní hodnocení sociálních služeb nejvíce zlepšilo navýšení kapacit zařízení (31 %) a počtu pracovníků v sociálních službách (28 %). Zajímavým zjištěním je také poměrně vysoký podíl respondentů, kteří uvedli, že žádné z uvedených opatření by jejich názor nezměnilo, což může naznačovat buď spokojenost se současným stavem, nebo nízkou osobní zkušenost. Naopak zlepšení informovanosti či zjednodušení administrativy není respondenty vnímáno jako klíčový faktor.

Graf 13 Faktory ovlivňující názor na sociální služby ve venkovských obcích

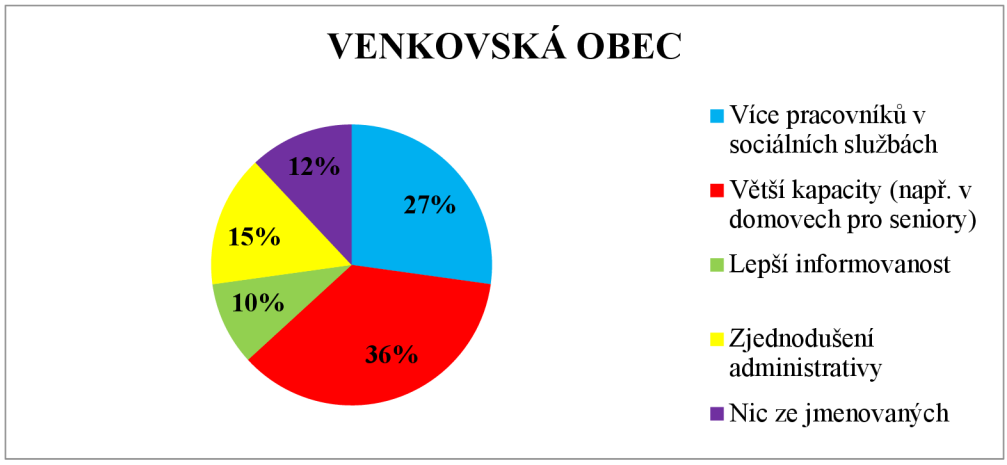

Zdroj: vlastní zpracování

Na venkově jsou výsledky velmi podobné. Nejčastěji uváděným opatřením je navýšení kapacit zařízení (36 %), následované zvýšením počtu pracovníků v sociálních službách (27 %). Ve srovnání s městy je zde patrný ještě o něco vyšší důraz na kapacitní posílení systému, což může souviset s omezenější dostupností těchto služeb ve venkovských oblastech.

4.3.4 Hodnocení oblasti vzdělávání

Tato část se zaměřuje na hodnocení oblasti vzdělávání a sleduje, jak respondenti vnímají její dostupnost i kvalitu. První grafické znázornění označí, která vzdělávací zařízení respondenti vnímají jako dostupné a naopak.

Graf 14 Dostupná vzdělávací zařízení

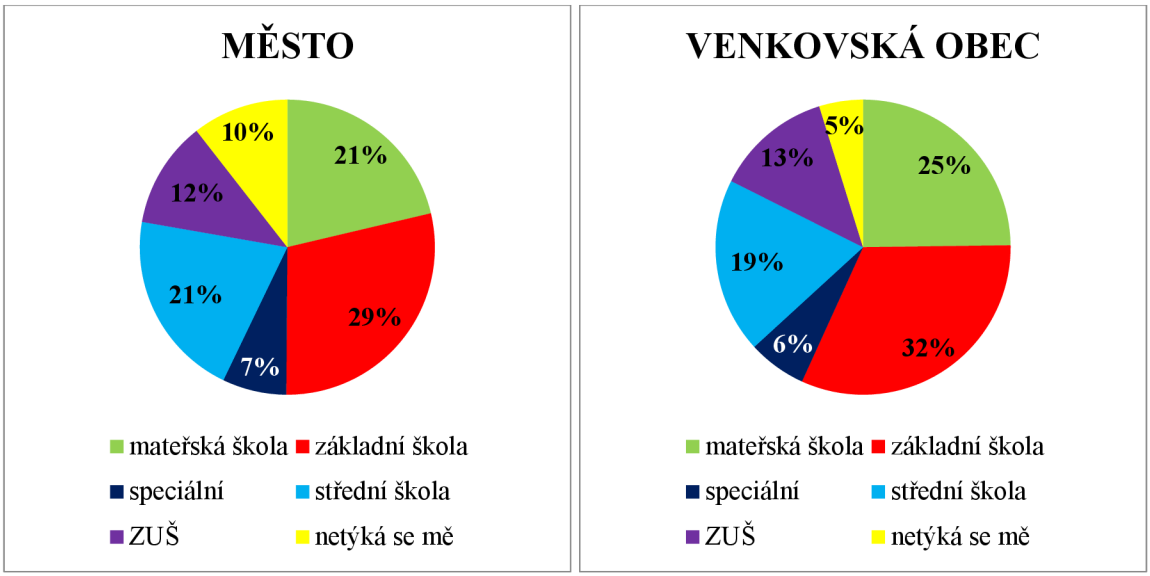

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti v obou typech sídel nejčastěji vnímají jako dostupné základní školy. Poměrně vysoký podíl respondentů zároveň uvádí dostupnost mateřských i středních škol, což naznačuje, že vzdělávací infrastruktura je v regionu relativně dobře zajištěna jak ve městech, tak ve venkovských obcích. Naopak méně často jsou zmiňována specifická vzdělávací zařízení, jako jsou základní umělecké školy nebo speciální školy. Tento výsledek může souviset s tím, že jsou využívána pouze určitou částí populace.

Opak, tedy nedostupnost vzdělávacích zařízení znázorňuje následující graf 15.

Graf 15 Nedostupná vzdělávací zařízení

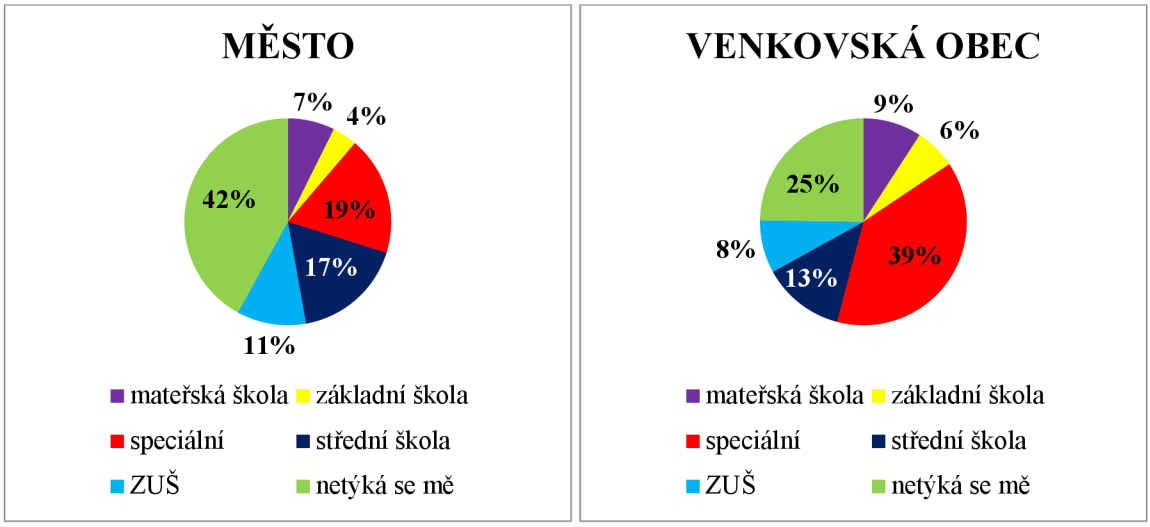

Zdroj: vlastní zpracování

Významná část respondentů uvádí odpověď „netýká se mě“, zejména ve městech (42 %), zatímco ve venkovských obcích je tento podíl nižší (25 %). To naznačuje, že většina dotazovaných nepociťuje zásadní problémy s dostupností vzdělávacích zařízení, především ve městském prostředí. Na venkově se však výrazněji projevuje nedostatek základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tento výsledek může souviset s koncentrací specializovaných vzdělávacích zařízení do větších měst, což ztěžuje jejich dostupnost pro obyvatele menších obcí.

Následuje tabulka 8, znázorňující kapacitu mateřských a základních škol.

Tabulka 8 Kapacita mateřských a základních škol

	Kapacita mateřských škol		**Kapacita základních škol**	
	Město	**Venkovská obec**	**Město**	**Venkovská obec**
Dostatečná	40 (22%)	33 (32%)	83 (47%)	65 (64%)
Nedostatečná	43 (24%)	25 (25%)	18 (10%)	13 (13%)
Nedokážu posoudit	95 (53%)	44 (43%)	77 (43%)	24 (24%)

Zdroj: vlastní zpracování

Poměrně vysoký podíl městských respondentů uvádí, že kapacitu mateřských i základních škol nedokáže posoudit (55 % a 43 %), což může souviset s tím, že se jich tato oblast v současné době bezprostředně netýká. Zároveň téměř polovina respondentů hodnotí kapacitu základních škol jako dostatečnou. A respondenti, žijící ve venkovských obcích

hodnotí kapacitu škol spíše příznivěji, přičemž až 65 % z nich vnímá kapacitu základních škol jako dostatečnou. Tento rozdíl může souviset s nižším tlakem na kapacity škol v menších obcích nebo s menší koncentrací obyvatel.

Dostupnost a kvalita vzdělávacích služeb prostřednictvím ohodnocení na číselné škále, kde 1 značí nespokojenost a 5 naopak největší spokojenost s danými službami zobrazuje tabulka 9.

Tabulka 9 Dostupnost a kvalita vzdělávacích zařízení

Dostupnost vzdělávacích zařízení			
Město		**Venkov**	
Škála	**Počet odpovědí**	**Škála**	**Počet odpovědí**
1	6 (3 %)	1	5 (5 %)
2	16 (9 %)	2	11 (11 %)
3	70 (39 %)	3	26 (25 %)
4	60 (34 %)	4	44 (43 %)
5	26 (15 %)	5	16 (16 %)
Průměr	3,47	Průměr	3,54
Kvalita vzdělávacích zařízení			
1	9 (5 %)	1	8 (8 %)
2	32 (18 %)	2	11 (11 %)
3	75 (42 %)	3	38 (37 %)
4	48 (27 %)	4	31 (30 %)
5	14 (8 %)	5	14 (14 %)
Průměr	3,15	Průměr	3,31

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení dostupnosti vzdělávacích zařízení se v obou typech sídel pohybuje okolo středu škály. Ve městech převažuje hodnocení 3, zatímco ve venkovských obcích častěji hodnocení 4, což naznačuje o něco příznivější vnímání dostupnosti na venkově. V případě hodnocení kvality vzdělávacích zařízení převažuje v obou skupinách hodnocení 3, což ukazuje na spíše průměrné vnímání kvality. Tyto výsledky mohou souviset s tím, že vzdělávání je v regionu dlouhodobě stabilní oblastí, která nevykazuje zásadní problémy a část dotazovaných nemusí vzdělávací systémem využívat, tudíž hodnocení může být ovlivněno spíše obecnou představou než vlastní zkušeností.

Poslední otázkou výzkumu této oblasti je opět zjištění skutečností, které by zlepšily názor respondentů v jejich hodnocení, což znázorňují grafy 16 a 17.

Graf 16 Faktory ovlivňující hodnocení

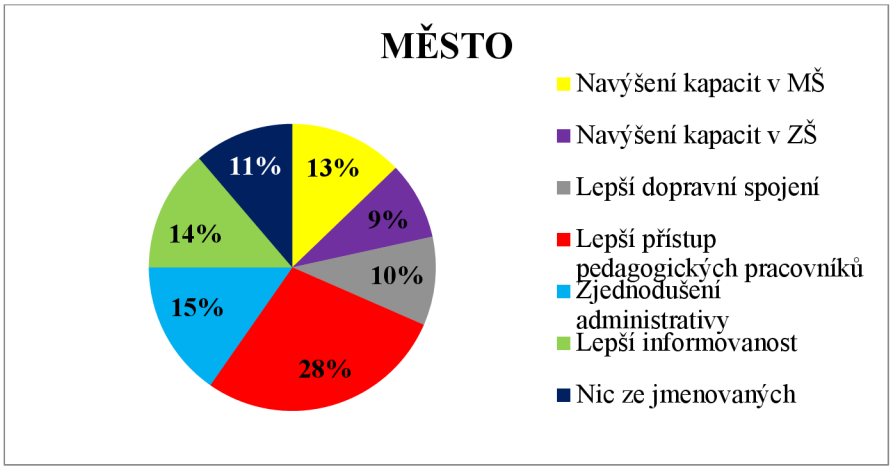

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi jednotlivými faktory, které by mohly ovlivnit hodnocení vzdělávání, neexistují výrazné rozdíly. Ve městech jsou jednotlivé odpovědi rozloženy poměrně rovnoměrně, mimo „lepší přístup pedagogických pracovníků“. Tento výsledek naznačuje, že respondenti nepovažují žádný jiný faktor za zásadní problém, který by významně ovlivňoval jejich celkové hodnocení této oblasti.

Graf 17 Faktory ovlivňující hodnocení

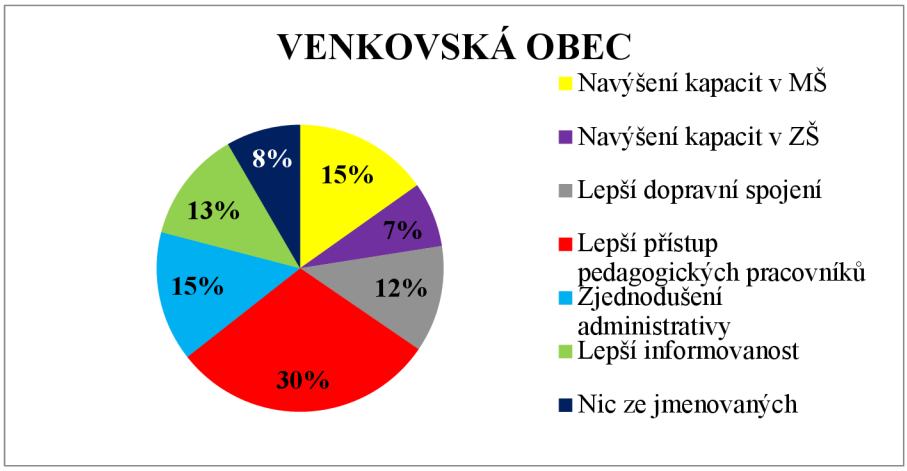

Zdroj: vlastní zpracování

Na venkově je situace obdobná, o něco výrazněji prosazují požadavek na lepší přístup pedagogických pracovníků. Tento faktor je nejčastěji zmiňován v obou typech sídla, což naznačuje, že kvalita výuky a přístup učitelů hraje v hodnocení vzdělávání důležitější roli než například materiální podmínky nebo kapacity škol, z čehož plyne, že lidský faktor je pro respondenty důležitý.

4.3.5 Hodnocení oblasti kultury

Tato část dotazníkového šetření se zaměřuje na oblast kultury a kulturního vyžití v místě bydliště respondentů. Odpoví na několik otázek, jako je dostupnost, jak často lidé navštěvují kulturní akce, případně, jaké typy akcí upřednostňují. A první informací je dostupnost kulturních akcí, viz graf 18.

Graf 18 Dostupnost kulturních akcí

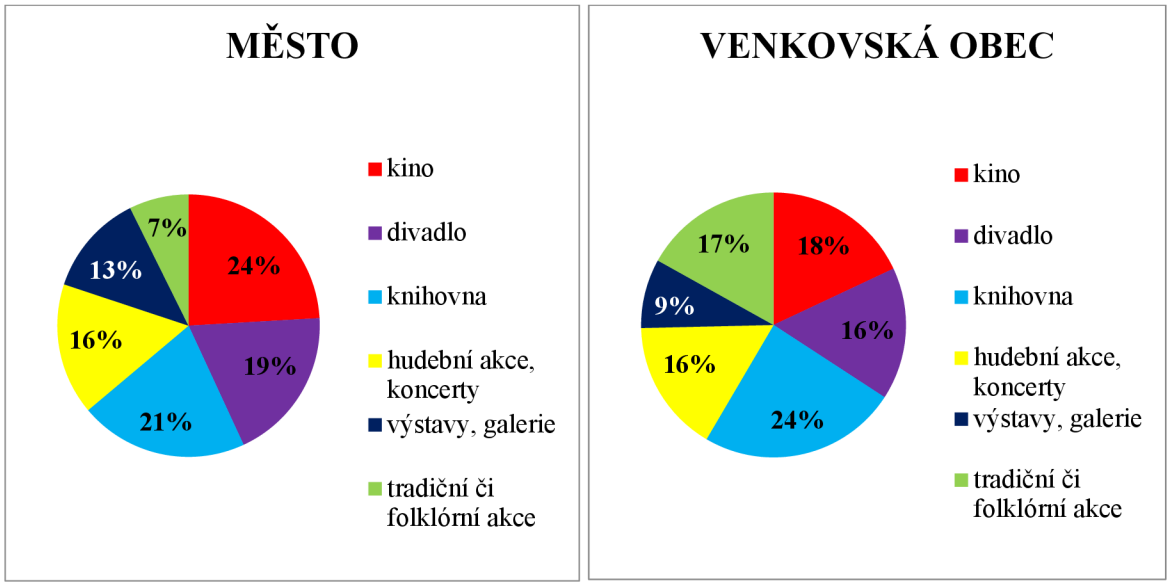

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že žádný typ kulturní aktivity výrazně nepřevažuje nad ostatními. Rozložení odpovědí je v obou typech sídel poměrně vyrovnané, což naznačuje, že respondenti vnímají dostupnost kulturních aktivit jako relativně širokou a rozmanitou.

Následovaly otázky, jak často se zúčastňují kulturních akcí včetně odůvodnění, proč ne častěji.

Tabulka 10 Četnost návštěv na kulturních akcích

	Město	Venkovská obec
Pravidelně (1x týdně)	13 (7%)	7 (7%)
Občas (1-2x měsíčně)	81 (45%)	42 (41%)
Výjimečně	76 (43%)	49 (48%)
Vůbec	8 (5%)	4 (4%)

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti se kulturních akcí účastní spíše nepravidelně. V obou typech sídel převažuje příležitostná návštěvnost, a to buď ve formě občasné účasti (1–2× měsíčně), nebo pouze výjimečně. Pravidelná účast je zastoupena jen minimálně a pouze malý podíl respondentů

uvedl, že se kulturních akcí neúčastní vůbec. Výsledky tak naznačují, že i přes relativně dobrou dostupnost kulturních aktivit není jejich návštěvnost vysoká, což může poukazovat na existenci faktorů či důvodů, které účast obyvatel ovlivňují, což ukazuje následující graf 19.

Graf 19 Faktory omezující častější účast na kulturních akcích

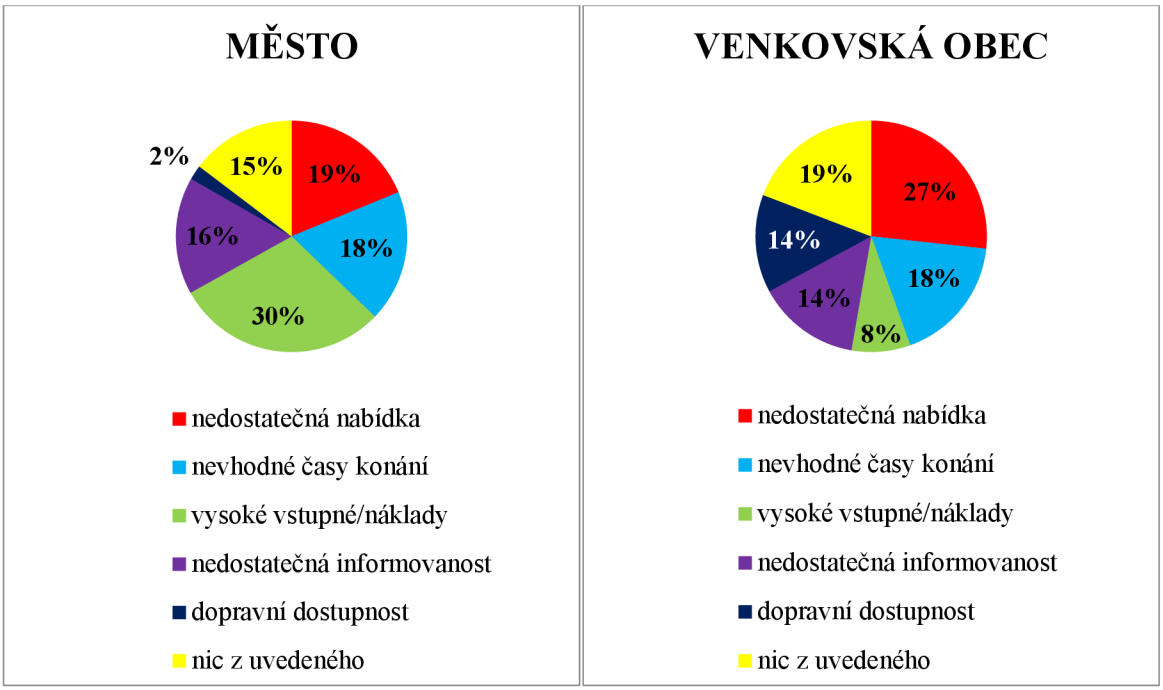

Zdroj: vlastní zpracování

Ve městech respondenti nejčastěji uvádějí jako hlavní bariéru vysoké vstupné a celkové náklady, což naznačuje, že finanční dostupnost hraje významnou roli při rozhodování o účasti na kulturních akcích. Mezi další častěji zmiňované faktory patří také nedostatečná nabídka a nevhodné časy konání. Ve venkovských obcích je situace odlišná. Nejčastěji uváděným důvodem je nedostatečná nabídka kulturních akcí, což poukazuje na omezené možnosti kulturního vyžití v těchto lokalitách. Ostatní faktory jsou zastoupeny v poměrně vyrovnaném podílu, což naznačuje, že žádná další překážka výrazně nepřevažuje.

Výsledky tak ukazují odlišné výsledky, které však mohou záviset i na jiných faktorech, a to na individuálních preferencích a prioritách trávení volného času. Respondenti mohou upřednostňovat jiné formy volnočasových aktivit, například pobyt v přírodě nebo neorganizované aktivity, což může vést k nižší návštěvnosti kulturních akcí i přes jejich relativní dostupnost.

Součástí dotazníkového šetření byla i otevřená otázka, týkající se kultury, a to: „Jaký typ akce preferujete?“ nebyla povinná, tudíž z 280 respondentů odpověděla polovina, z toho 100 respondentů žijících ve městě a 40 ve venkovských obcích. Odpovědi respondentů, žijících ve městě se opakovaly odpovědi typu:

- koncerty, hudební akce, kluby a diskotéky;
- trhy, tradice a folklór.

U respondentů, žijících ve venkovských obcích:

- koncerty, plesy;
- dětské dny, karnevaly, divadla a hudební vystoupení pro děti.

V řádech jednotek pak odpovědi typu: zahraniční DJ, stand up comedy, country, studentské akce nebo rockové hudební akce.

Z odpovědí vyplývá, že ve městech respondenti preferují především hudební a společenské akce. Naopak ve venkovských obcích se častěji objevují akce komunitního charakteru, zejména plesy, dětské dny, karnevaly či kulturní programy pro děti. Výsledky tak ukazují, že preference kulturních aktivit se liší podle typu sídla – zatímco ve městech převažují individuálně orientované formy zábavy, ve venkovských obcích mají větší význam akce zaměřené na rodiny a komunitní život.

Dostupnost a kvalitu kulturního vyžití znázorňuje tabulka 11.

Tabulka 11 Dostupnost a kvalita kultury

Dostupnost kulturních akcí			
Město		**Venkov**	
Škála	**Počet odpovědí**	**Škála**	**Počet odpovědí**
1	10 (6 %)	1	11 (11 %)
2	34 (19 %)	2	9 (9 %)
3	71 (40 %)	3	38 (37 %)
4	47 (26 %)	4	38 (37 %)
5	16 (9 %)	5	6 (6 %)
Průměr	3,14	Průměr	3,19
Kvalita kulturních akci			
1	8 (5 %)	1	6 (6 %)
2	30 (19 %)	2	9 (9 %)
3	67 (42 %)	3	33 (32 %)
4	53 (33 %)	4	40 (39 %)
5	2 (1 %)	5	14 (14 %)
Průměr	3,07	Průměr	3,46

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení dostupnosti kulturních akcí je v obou typech sídel téměř totožné a pohybuje se mírně nad středem škály, což naznačuje, kulturní nabídka je vnímána jako relativně dostupná. Co se týká kvality kulturních akcí, na venkově ji respondenti hodnotí výrazně příznivěji než ve městech. Tento rozdíl může souviset s charakterem kulturních akcí, které na venkově více odpovídají preferencím místních obyvatel, zatímco ve městech může být vyšší nabídka doprovázena také vyššími očekáváními a kritičtějším hodnocením. S tím souvisí i poslední otázka dotazníkového šetření této oblasti, týkající se faktorů, které by změnily názor respondentů v hodnocení, viz graf 20 a 21.

Graf 20 Faktory ovlivňující hodnocení respondentů

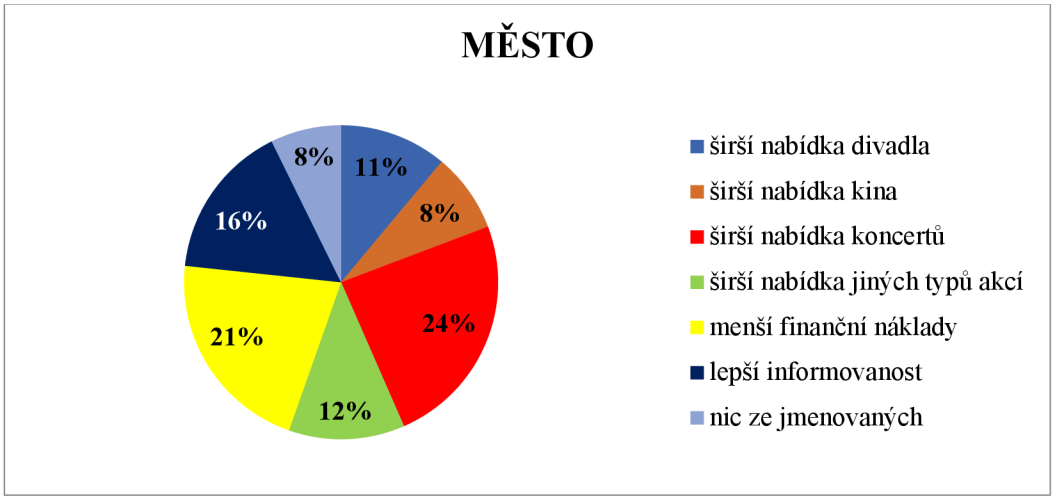

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 21 Faktory ovlivňující hodnocení respondentů

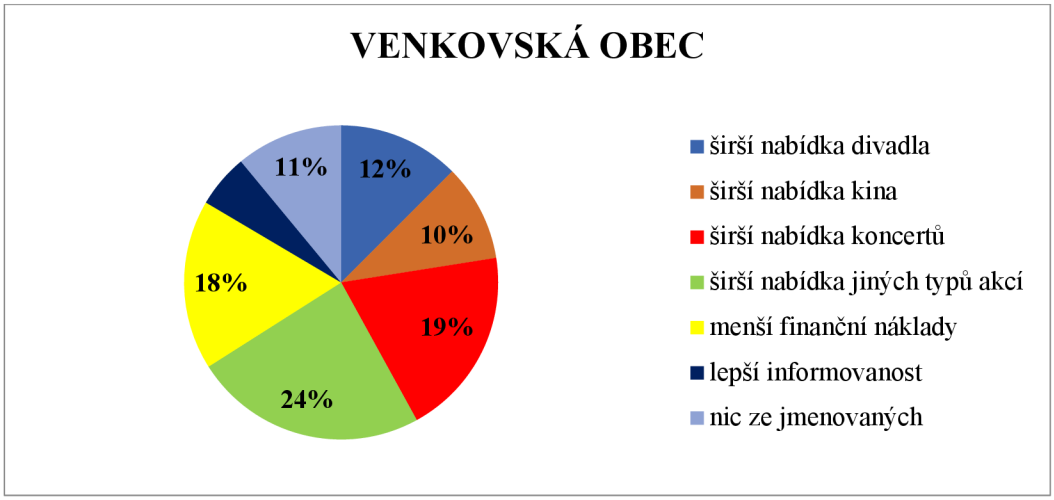

Zdroj: vlastní zpracování

Lepší hodnocení kulturního dění by u městských respondentů nejvíce ovlivnila širší nabídka koncertů. Dalšími významnými faktory jsou nižší finanční náklady a lepší

informovanost o kulturních akcích. Ostatní odpovědi jsou zastoupeny v menším a poměrně vyrovnaném podílu.

U respondentů z venkovských obcí by ke zlepšení hodnocení vedla především širší nabídka jiných typů akcí. Tyto výsledky zároveň korespondují s odpověďmi na otevřenou otázku, kde respondenti z venkovských oblastí častěji uváděli preference akcí zaměřených na rodiny s dětmi. Lze tedy předpokládat, že stávající kulturní nabídka ne vždy odpovídá jejich preferencím, což se následně promítá i do celkového hodnocení kulturního dění.

4.3.6 Hodnocení oblasti veřejných prostranství

Poslední hodnocenou oblastí je veřejných prostranství, zda a jakým způsobem jej obyvatelstvo využívá a jak jsou s jejich kvalitou spokojeni. Úvodem jako v každé z předešlých oblastí je dostupnost, kterou znázorňuje graf 22.

Graf 22 Dostupnost veřejných prostranství

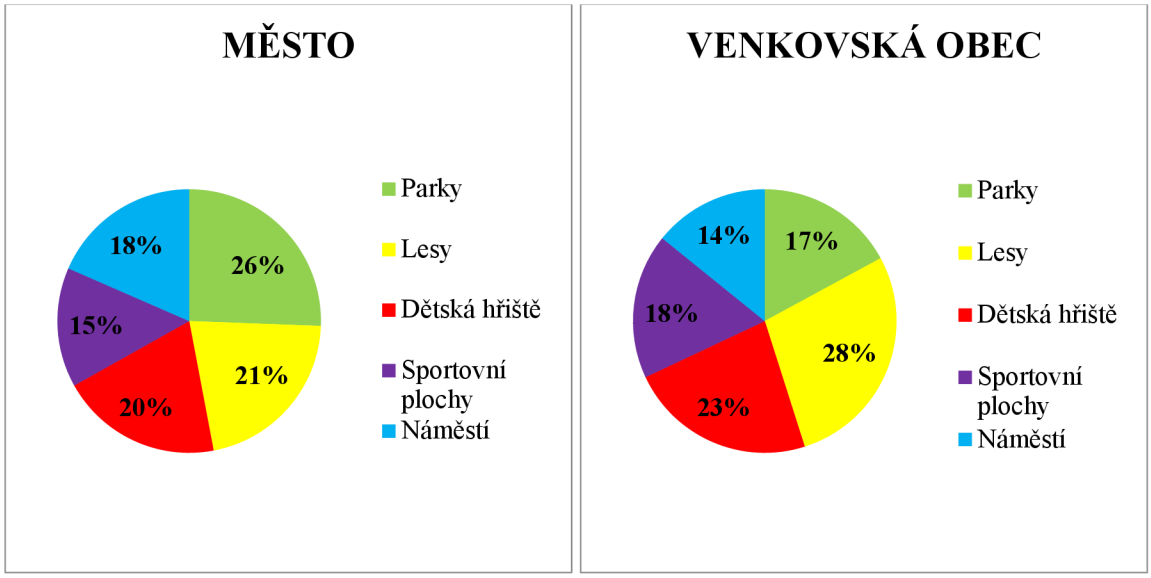

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti v obou typech sídel vnímají veřejná prostranství jako dobře dostupná. Jednotlivé typy veřejných prostranství jsou zastoupeny v relativně vyrovnaném podílu, což naznačuje, že obyvatelé mají k těmto místům ve svém okolí obecně dobrý přístup. Výsledky tak ukazují, že veřejná prostranství představují běžně dostupnou součást jejich každodenního života obyvatel bez ohledu na typ sídla.

Následující graf 23 pak znázorňuje typy veřejných prostranství, které respondenti nejčastěji navštěvují.

Graf 23 Využívaná veřejná prostranství

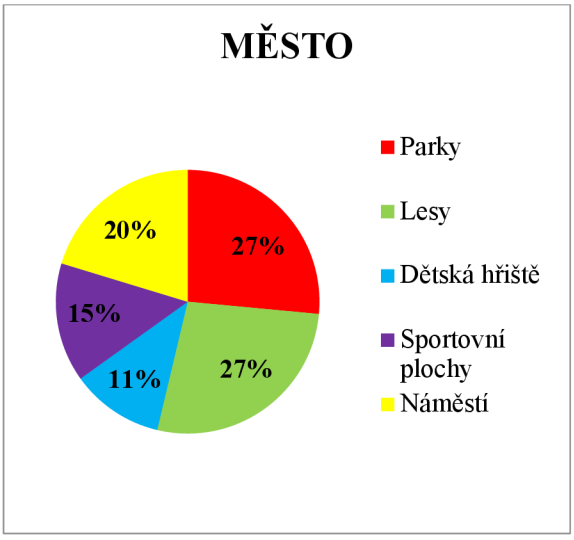

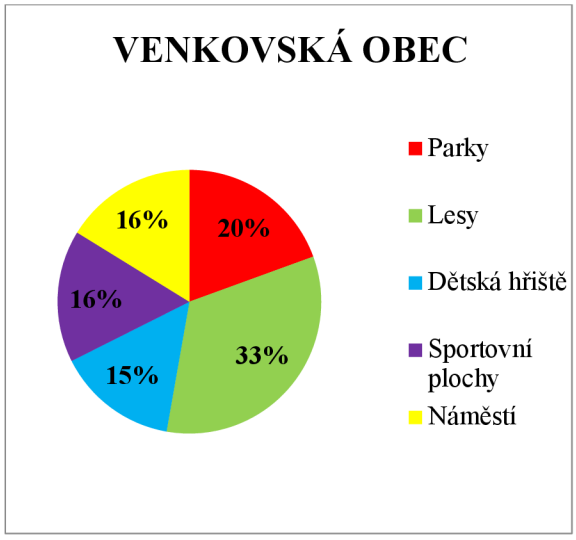

Zdroj: vlastní zpracování

Obyvatelé měst i venkovských obcí nejčastěji navštěvují přírodní veřejná prostranství, zejména parky a lesy. Ve městech má významnější roli také využívání náměstí, zatímco ostatní typy veřejných prostranství jsou využívány spíše méně. Podobný trend je i ve venkovských obcích, kde převažuje využívání přírodního prostředí. Výsledky naznačují, že obyvatelé preferují především přírodní prostředí, které slouží k odpočinku a neformálním aktivitám, a to bez ohledu na typ sídla.

Hodnocení jejich dostupnosti a kvality ukazuje tabulka 12.

Tabulka 12 Dostupnost a kvalita veřejných prostranství

Dostupnost veřejných prostranství			
Město		**Venkov**	
Škála	**Počet odpovědí**	**Škála**	**Počet odpovědí**
1	6 (3 %)	1	9 (9 %)
2	15 (9 %)	2	9 (9 %)
3	45(25 %)	3	16 (16 %)
4	68 (38 %)	4	32 (31 %)
5	44 (25 %)	5	36 (3 %)
Průměr	3,73	Průměr	3,75
Kvalita veřejných prostranství			
1	11 (6 %)	1	7 (7 %)
2	26 (15 %)	2	13 (13 %)
3	61 (34 %)	3	30 (29 %)
4	56 (31 %)	4	27 (26 %)
5	24 (14 %)	5	25 (25 %)
Průměr	3,31	Průměr	3,49

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení dostupnosti veřejných prostranství se v obou typech sídel pohybuje spíše v horní části škály, což ukazuje na jejich velmi dobré vnímání mezi respondenty. Rozdíly mezi městským a venkovským prostředím jsou minimální, což naznačuje, že dostupnost těchto prostor je vnímána obdobně bez ohledu na typ sídla. Také kvalita veřejných prostranství je hodnocena spíše pozitivně, přičemž o něco příznivěji ji vnímají obyvatelé venkovských obcí. Tento rozdíl může souviset s nižší intenzitou využívání těchto míst nebo s větším podílem přírodních ploch ve venkovském prostředí.

Která veřejné prostranství jsou dostupná, nakolik i jejich kvalita je zřejmá, jaká je ale četnost návštěvností? Tu představí následující graf 24.

Graf 24 Četnost návštěv veřejných prostranství

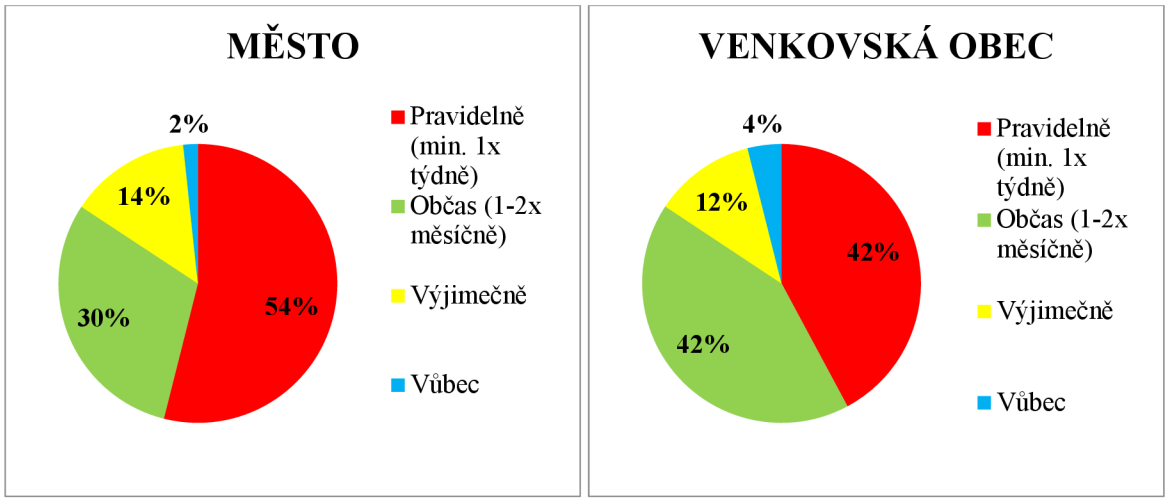

Zdroj: vlastní zpracování

Veřejná prostranství jsou obyvateli využívána poměrně často, přičemž ve městech převažují pravidelní návštěvníci. Na venkově je využívání o něco méně intenzivní, avšak i zde většina respondentů uvádí alespoň občasnou návštěvu, což může souviset s tím, že obyvatelé venkovských obcí mají častěji k dispozici vlastní zahrady či dvorky, které mohou částečně nahrazovat funkci veřejných prostranství. Pouze minimální podíl respondentů veřejná prostranství nevyužívá vůbec, což potvrzuje jejich význam jako běžné součásti každodenního života obyvatel.

A poslední otázkou této oblasti jsou, jaké faktory ovlivňují vyšší návštěvnost, co konkrétně respondentům vadí, chybí či brání, aby veřejná prostranství navštěvovali více, viz graf 25.

Graf 25 Faktory ovlivňující návštěvnost veřejných prostranství

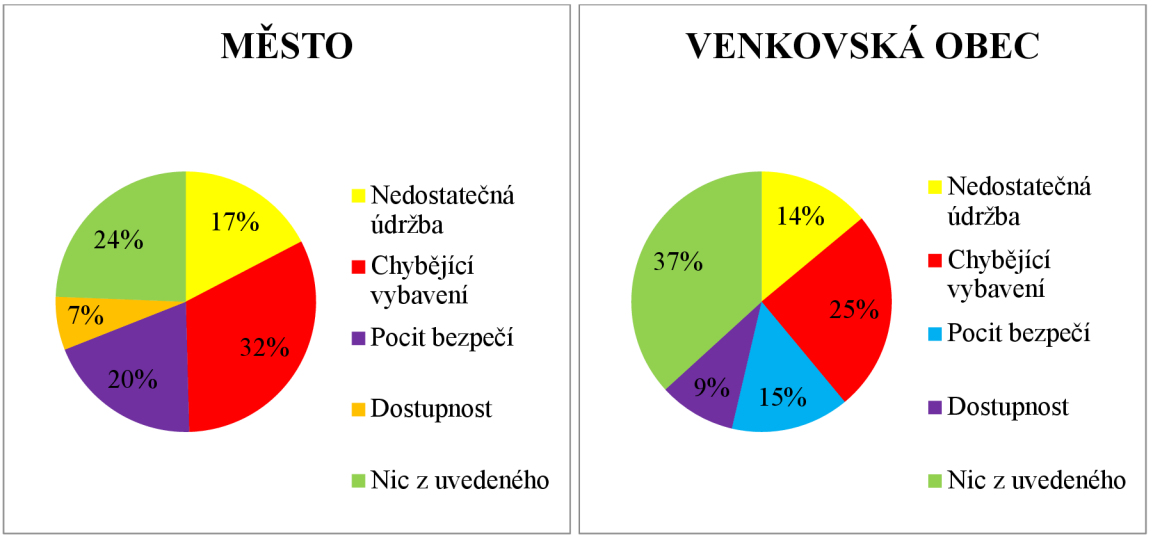

Zdroj: vlastní zpracování

Ve městech respondenti nejčastěji uvádějí jako faktor ovlivňující vyšší návštěvnost veřejných prostranství chybějící vybavení. Důležitou roli hraje také pocit bezpečí a úroveň údržby těchto prostor. Tyto výsledky naznačují, že ve městském prostředí jsou na veřejná prostranství kladeny vyšší nároky, což může souviset s jejich intenzivnějším využíváním a větší koncentrací obyvatel. Naopak ve venkovských obcích většina respondentů nepociťuje žádné výrazné překážky v jejich využívání. Pokud jsou nějaké nedostatky zmiňovány, týkají se především vybavení a pocitu bezpečí, avšak v menší míře než ve městech.

4.3.7 Vnímání kvality života

Na závěr dotazníkového šetření byly respondentům položeny otevřené otázky zaměřené na celkové vnímání kvality života v místě jejich bydliště. Tyto otázky zachytí subjektivní názory a zkušenosti respondentů. Získané odpovědi poskytnou hlubší myšlenky do toho, jak obyvatelé vnímají kvalitu svých životů, co považují za silné stránky a kde naopak identifikují rezervy. Výsledky tak slouží jako důležitý podklad pro formulaci návrhů na zlepšení kvality života, a to s ohledem na konkrétní potřeby obyvatel jak ve městech, tak ve venkovských oblastech.

Jednou z nich byla také otázka zaměřená na veřejné služby, které považují za nejdůležitější pro zlepšení kvality života v místě svého bydliště. Respondenti měli možnost označit až tři služby, které podle jejich názoru nejvíce ovlivňují kvalitu života v obci či městě., viz následující graf 26.

Graf 26 Klíčové veřejné služby, které zlepšují kvalitu života

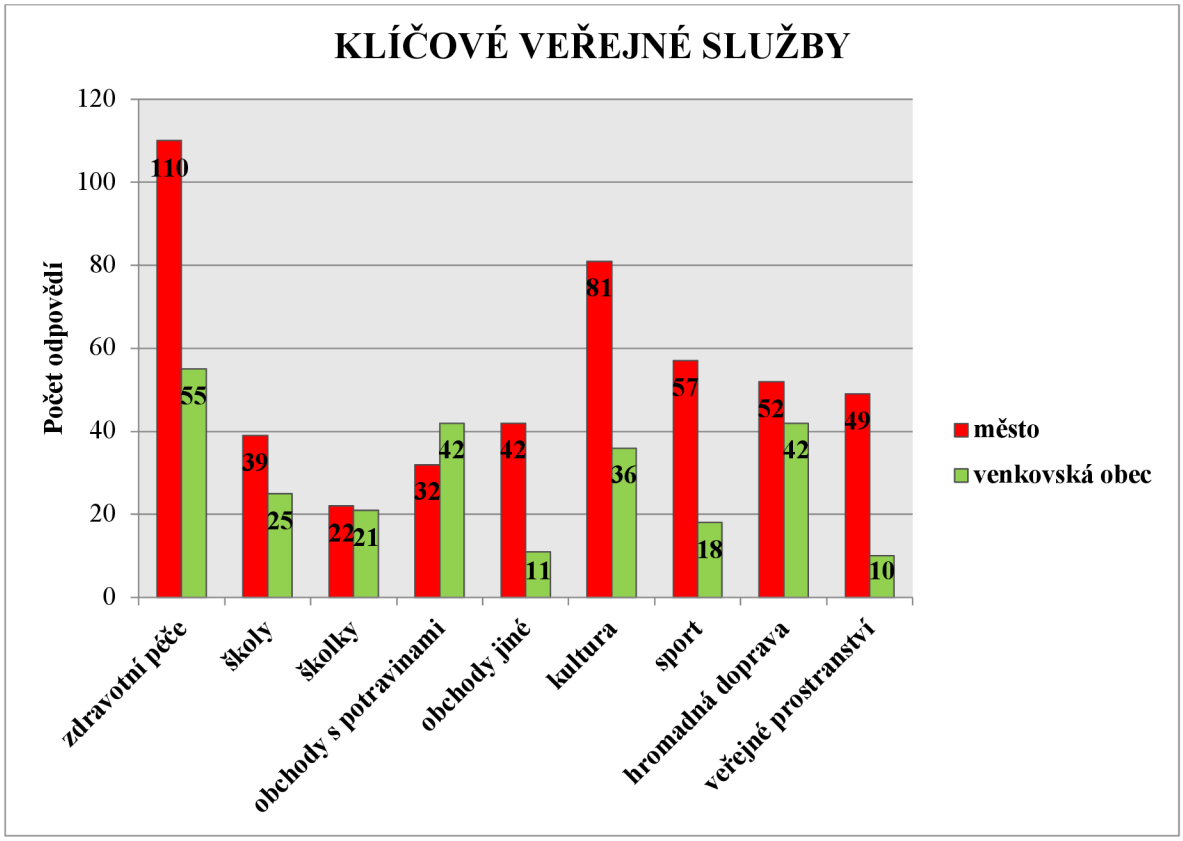

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti vnímají jako klíčovou oblast pro zlepšení kvality života především zdravotní péči, což poukazuje na její zásadní význam v každodenním životě obyvatel bez ohledu na typ sídla. Rozdíly mezi městským a venkovským prostředím se projevují především ve specifických prioritách. Ve městech je větší důraz kladen na kulturu, sport a veřejná prostranství, což může souviset s vyšší koncentrací obyvatel a jejich životním stylem. Naopak ve venkovských obcích je výraznější potřeba základní občanské vybavenosti, zejména dostupnosti obchodů nebi hromadná doprava, což odráží nižší hustotu služeb v těchto lokalitách.

Další otázka se týká předností dané lokality, ve které respondenti žijí, co konkrétně považují za největší přednost/pozitivum života v jejich obci či městě, přičemž opět mohli označovat až 3 možnosti odpovědí.

Graf 27 Pozitiva bydliště

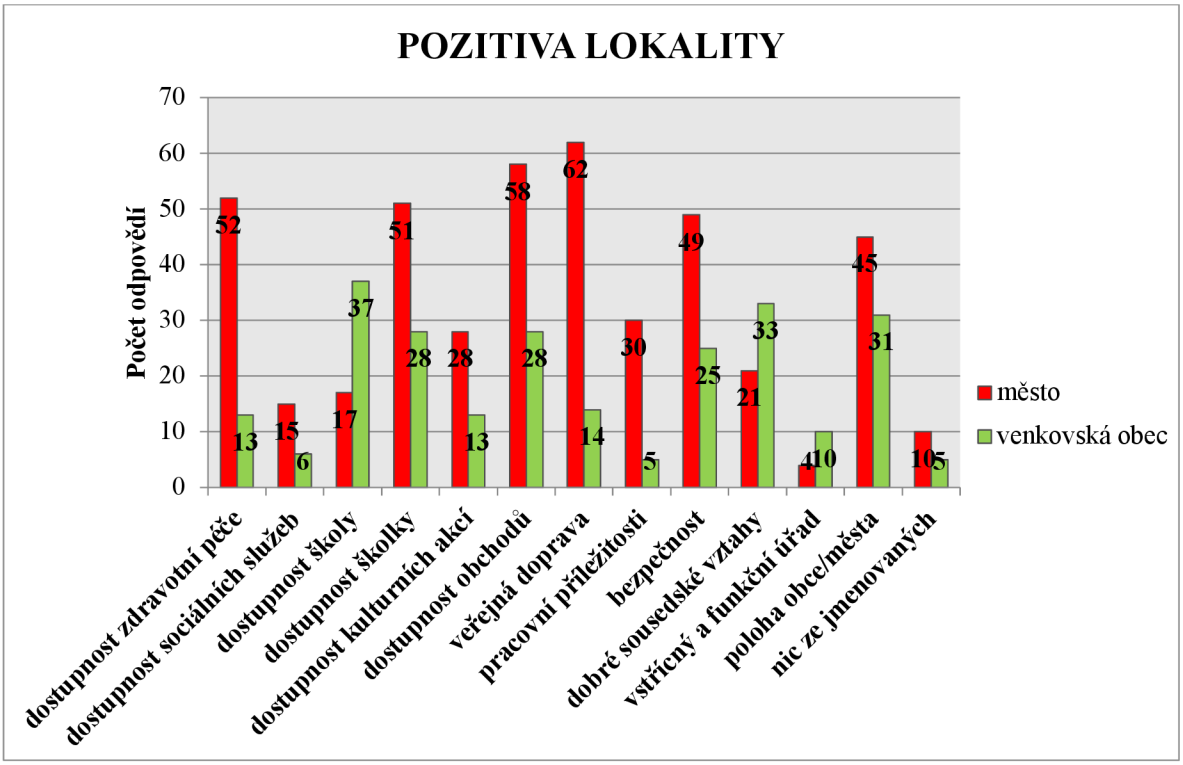

Zdroj: vlastní zpracování

Obyvatelé měst i venkovských obcí vnímají pozitiva svého bydliště odlišně, přičemž tyto rozdíly odpovídají charakteru jednotlivých typů sídel.

Ve městech jsou jako hlavní pozitiva nejčastěji uváděny faktory související s dostupností služeb a infrastruktury, zejména veřejná doprava, zdravotní péče, obchodní síť a kulturní vyžití. Tento výsledek odráží širší nabídku služeb a vyšší úroveň občanské vybavenosti, která je pro městské prostředí typická.

Naopak ve venkovských obcích se mezi nejvýznamnější pozitiva řadí především mezilidské vztahy, klidnější prostředí a v některých případech také dostupnost škol. Významnou roli zde hraje sociální soudržnost a charakter prostředí.

Celkově lze konstatovat, že zatímco ve městech je kvalita života spojována především s dostupností a rozmanitostí služeb, na venkově je více zdůrazňována kvalita sociálních vztahů a prostředí.

Ve stejném stylu následuje otázka naopak, negativ. Co tedy považují za největší problém či negativa života v jejich obci nebo městě, viz následující graf 28.

Graf 28 Negativa lokality

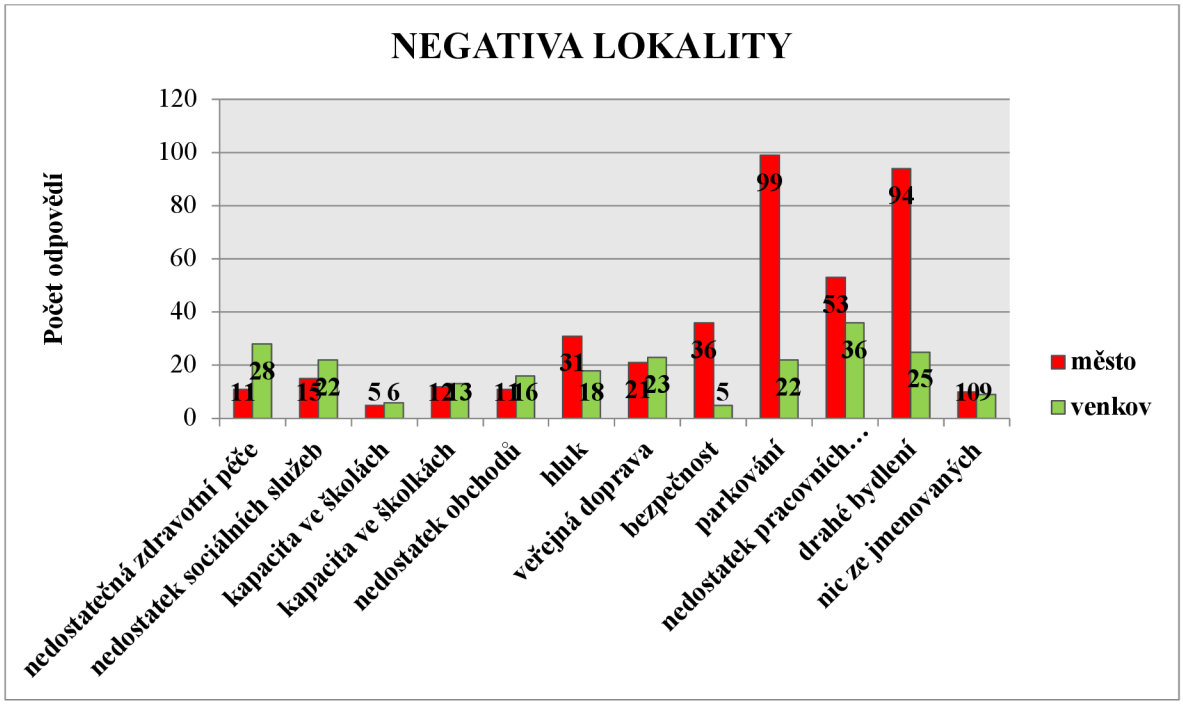

Zdroj: vlastní zpracování

Ve městech jsou jako nejvýraznější negativa identifikovány problémy spojené s urbanizovaným prostředím, zejména parkování a vysoké náklady na bydlení. Tyto faktory souvisejí s vyšší koncentrací obyvatel, hustotou zástavby a tlakem na infrastrukturu i trh s bydlením. Naopak ve venkovských obcích jsou jako hlavní negativa vnímány především strukturální problémy, zejména nedostatek pracovních příležitostí a omezená dostupnost některých služeb, například zdravotní péče.

Poslední otázkou dotazníkového šetření, otevřenou je „Co by podle Vás mohlo zlepšit kvalitu života ve Vaší obci/městě?“ Odpovědi se téměř až na malé výjimky neopakují a jsou zastoupeny jednou, jediné opakující se ve městech jsou:

- snížení hluku;
- řešení bezdomovectví především v centru města a s tím související proaktivní přístup a práce městské policie;
- opravy chodníků a dostavba dálnice či obchvatu;
- levnější parkování či více parkovacích ploch.

A opakující se odpovědi venkovských respondentů:

- více kulturních akcí;
- obchod se základními potravinami a zubní lékař.

4.4 Interpretace výsledků včetně doporučení

Tato kapitola hodnotí dotazníkové šetření včetně návrhů a doporučení vycházející z výsledků samotného šetření.

4.4.1 Oblast zdravotnictví

Zdravotnictví je obyvateli Zlínského kraje hodnocena spíše pozitivně, přičemž rozdíly mezi městem a venkovem nespočívají v míře spokojenosti, ale v charakteru vnímaných problémů. Zatímco ve městech respondenti poukazují především na dlouhé čekací lhůty a organizační zatížení zdravotnického systému, na venkově je výrazněji pociťován nedostatek lékařů a horší dostupnost zdravotnických služeb. Tyto rozdíly mohou souviset s koncentrací zdravotnických zařízení ve větších městech a s obtížnějším personálním zajištěním zdravotnické péče v menších obcích. Z výsledků dále vyplývá, že i přes horší dostupnost je kvalita zdravotní péče na venkově vnímána mírně příznivěji, což může souviset s nižším zatížením zdravotnického systému a osobnějším přístupem.

Na základě zjištěných výsledků je vhodné zaměřit se na konkrétní opatření, která reflektují rozdílné potřeby městského a venkovského prostředí.

Ve venkovských oblastech je klíčové zaměřit se na konkrétní kroky vedoucí ke zvýšení dostupnosti zdravotní péče.

- Poskytování náborových příspěvků pro lékaře - finanční motivace k zahájení nebo přesunu praxe do venkovských oblastí.
- Nabídka obecních bytů - zajištění dostupného bydlení pro lékaře v souvislosti s přesunem lékařské praxe.
- Finanční podpora vybavení ordinací při zahájení praxe – žádost o grant či dotaci.
- Sdílené ordinace mezi více obcemi - efektivní využití kapacit lékařů a zajištění dostupnosti.
- Pravidelné výjezdní dny specialistů do menších obcí - přiblížení odborné zdravotní péče obyvatelům bez nutnosti dojíždění.
- Úprava jízdních řádů veřejné dopravy - přizpůsobení ordinačním hodinám lékařů.

V městském prostředí by měla být prioritou především organizace zdravotní péče.

- Zavedení online objednávkových systémů - efektivní řízení pacientů a omezení čekání v čekárnách.
- Rozšíření ordinačních hodin – zvýšení časové dostupnosti zdravotní péče pro pacienty.

Celosvětový demografický vývoj a především stárnutí obyvatel s sebou přináší negativní důsledky a jedním z nich je rostoucí tlak na zdravotní i sociální péči. Navíc lze předpokládat, že v souvislosti s prodlužující se délkou života v budoucnu poroste i počet onemocnění.

4.4.2 Oblast sociálních služeb

Je hodnocena průměrně až mírně pozitivně bez významných rozdílů mezi městským a venkovským prostředím, a to v oblasti dostupnosti i kvality. Z výsledků však vyplývá, že část respondentů sociální služby vůbec nevyužívá, což se promítá do spíše neutrálního hodnocení této oblasti. Přesto lze identifikovat určité rozdíly v konkrétním vnímání jednotlivých typů služeb. Ve městech je častěji vnímána dostupnost pečovatelské služby, zatímco na venkově domovů pro seniory. Naopak mezi nedostupnými službami se ve městech objevuje zejména nedostatek kapacit v domovech pro seniory, zatímco na venkově je výrazněji pociťována omezená dostupnost sociálního poradenství. Tento rozdíl poukazuje na odlišný charakter problémů – ve městech jde spíše o kapacitní omezení, zatímco na venkově o samotnou dostupnost některých typů služeb. Tyto výsledky lze dát do souvislosti s demografickým vývojem a stárnutím populace, které zvyšuje poptávku po sociálních službách, zejména po pobytových zařízeních pro seniory. Zároveň se zde může projevovat i odlišný charakter sociálních vazeb – ve venkovských oblastech bývá častější neformální péče v rámci rodiny, zatímco ve městech jsou služby více institucionalizované.

Proto je vhodné zaměřit se na konkrétní opatření reagující na rozdíly ve venkovských oblastech.

- Rozšíření terénních sociálních služeb – zajištění dostupnosti péče i v menších a hůře dostupných obcích
- Podpora komunitních služeb – posílení role obcí a místních organizací v poskytování základní sociální pomoci.

- Odborná poradenství – prevence a osvěta zaměřená na informovanost obyvatel o dostupných sociálních službách a možnostech jejich využití.

A v městském prostředí.

- Navyšování kapacit domovů pro seniory – rozšíření zařízení nebo využití dotačních titulů pro jejich rozvoj.
- Zvýšení počtu pracovníků v sociálních službách – posílení personálního zajištění zařízení.

4.4.3 Oblast vzdělávání

Oblast vzdělávání je respondenty vnímána jako relativně stabilní, přičemž dostupnost základních typů vzdělávacích zařízení je hodnocena podobně jak ve městech, tak ve venkovských obcích. Výsledky naznačují, že základní vzdělávací infrastruktura je v regionu dostatečně zajištěna a nepředstavuje zásadní problém kvality života. Nevýznamné rozdíly se objevují v dílčích aspektech. Ve venkovských obcích je o něco příznivěji hodnocena dostupnost vzdělávacích zařízení, což může souviset s nižším tlakem na kapacity škol. Naopak ve městech se častěji objevuje neschopnost respondentů kapacitu posoudit, což může být dáno tím, že se jich tato oblast aktuálně bezprostředně netýká.

Specifickým problémem je dostupnost vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, která je výrazněji pociťována ve venkovských oblastech. Tento výsledek poukazuje na koncentraci specializovaných zařízení do větších měst a omezenou dostupnost těchto služeb pro obyvatele menších obcí. Z výsledků pak vyplývá fakt, že lepší hodnocení této oblasti by ovlivnil lepší přístup pedagogických pracovníků. Tento faktor se ukazuje jako významnější než materiální podmínky nebo kapacity škol, což zdůrazňuje důležitost lidského faktoru ve vzdělávání.

Na základě zjištěných výsledků je vhodné zaměřit se na následující opatření, která jsou relevantní pro oba typy sídel, s výjimkou prvního uvedeného opatření specifického pro venkovské oblasti.

- Úprava jízdních řádů veřejné dopravy - zlepšení dostupnosti specializovaných vzdělávacích zařízení.
- Podpora inkluze – osvěta a zvýšení kapacit škol pro práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, případně individualizace výuky.
- Posílení komunikace – mezi školami a rodiči a zpětná vazba.

- Průběžné sledování a optimalizace kapacit škol – reakce na demografický vývoj a koncentraci obyvatel
- Podpora profesního rozvoje pedagogických pracovníků – další vzdělávání a zvyšování kvality výuky.
- Spolupráce mezi vzdělávacím sektorem a zaměstnavateli v podnikatelském i nepodnikatelském sektoru – propojenost a lepší uplatnitelnost na trhu práce.

4.4.4 Oblast kultury

Oblast kultury a kulturního dění je vnímána poměrně vyrovnaně jak ve městě, tak ve venkovských oblastech. Respondenti potvrzují relativně široké spektrum dostupných možností, což naznačuje, že kulturní nabídka je v obou typech sídel vnímána pozitivně a neexistují zde výrazné rozdíly. Přesto se respondenti kulturních akcí účastní spíše příležitostně. Z výsledků vyplývá, že účast na kulturních akcích je ovlivněna především jinými aspekty. Ve městech respondenti častěji poukazují na vysoké vstupné a náklady, což může souviset s širší, ale finančně náročnější nabídkou kulturních akcí. Naopak ve venkovských obcích je jako hlavní problém vnímána nedostatečná nabídka kulturních aktivit. Dále pak ve městech převažují preference hudebních a společenských akcí, ve venkovských obcích jsou častěji preferovány akce zaměřené na rodiny s dětmi a komunitní život. Lze tedy předpokládat, že kulturní nabídka ve venkovských oblastech ne vždy odpovídá těmto preferencím, což se následně promítá i do nižší spokojenosti a návštěvnosti. Zajímavým zjištěním je skutečnost, že kvalita kulturních akcí je na venkově hodnocena příznivěji než ve městech. Tento výsledek může souviset s komunitním charakterem akcí, které lépe odpovídají očekáváním místních obyvatel, zatímco ve městech může být vyšší nabídka doprovázena také vyššími nároky a kritičtějším hodnocením.

Na základě zjištěných výsledků je vhodné zaměřit se na následující opatření ve venkovských oblastech.

- Rozšíření nabídky kulturních akcí – zaměření na akce pro rodiny s dětmi.
- Podpora spolupráce obcí a místních spolků – organizace komunitních akcí.

A v městském prostředí.

- Rozšíření nabídky kulturních akcí – akce hudebního typu, koncerty.
- Snížení finanční bariéry účasti – finanční podpora (granty a dotace), zvýhodněné vstupné, vouchery apod.

- Zlepšení informovanosti o kulturních akcích - efektivnější propagace a komunikace.
- Participace - aktivní zapojení občanů do plánování kulturního dění.

4.4.5 Oblast veřejného prostranství

Oblast veřejných prostranství je vnímána spíše pozitivně a nepředstavuje zásadní problém kvality života v regionu. Výsledky naznačují, že tato oblast je dlouhodobě stabilní a tvoří přirozenou součást každodenního života obyvatel. Z hlediska využívání veřejných prostranství se ukazuje význam přírodního prostředí, které hraje klíčovou roli při trávení volného času. Tento trend je patrný napříč oběma typy sídel a poukazuje na preferenci méně organizovaných aktivit. Na venkově může být nižší intenzita využívání veřejných prostranství ovlivněna tím, že obyvatelé častěji disponují vlastními zahradami či dvorky, které tuto funkci částečně nahrazují. Výsledky zároveň ukazují, že veřejná prostranství plní nejen rekreační, ale i sociální funkci, jelikož vytvářejí prostor pro setkávání obyvatel a podporují komunitní život. Zajímavou souvislost lze spatřovat i ve vztahu k oblasti kultury. Z výsledků šetření vyplynulo, že respondenti se kulturních akcí účastní spíše příležitostně, zatímco veřejná prostranství navštěvují častěji. Lze tedy předpokládat, že část obyvatel preferuje spíše individuální a méně organizované formy trávení volného času, například pobyt v přírodě.

Na základě zjištěných výsledků je vhodné zaměřit se na následující opatření ve venkovských oblastech.

- Rozvoj venkova – dotační programy na revitalizaci, modernizaci, lepší občanskou vybavenost, rozšiřování zeleně

A v městských oblastech.

- Údržba veřejných prostranství – pravidelná péče o zeleň i čistotu

4.4.6 SWOT analýza

Na základě interpretace výsledků dotazníkového šetření lze identifikovat i silné a slabé stránky kvality života ve Zlínském kraji, stejně jako potenciální příležitosti a hrozby, které mohou její další vývoj ovlivňovat. Tyto poznatky vycházejí z hodnocení jednotlivých oblastí a pro lepší přehlednost a celkové shrnutí zjištěných skutečností je následně zpracována SWOT analýza.

SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
– Přírodní veřejná prostranství (lesy a parky) – Dostupnost vzdělávacích zařízení – Dostupnost sociálních služeb – Mezilidské vztahy a komunitní život ve venkovských obcích – Kulturní život ve městech	– Nedostatek parkovacích míst ve městech – Vyšší finanční náklady na kulturní akce v důsledku závislosti na financování z rozpočtů obcí – Dlouhé čekací lhůty na vyšetření ve zdravotnictví – Omezená nabídka kulturních akcí ve venkovských obcích – Nedostatek některých odborných lékařů, především stomatologů (migrace do větších měst či zahraničí)
PŘÍLEŽITOSTI	**HROZBY**
– Atraktivnější venkov (více kulturních akcí pro rodiny s dětmi) – Obchvat/dálnice do centra města – Další rozvoj a modernizace veřejných prostranství i kulturního dědictví – Investice - dotačních programy pro rozvoj veřejných služeb – Snižování počtu žáků ve třídách pro kvalitnější nejen vzdělávání, ale i komunikaci a zpětnou vazbu	– Nedostatek zdravotnického personálu – Nedostatek pracovních příležitostí – Stárnutí populace a rostoucí poptávka po zdravotních a sociálních službách – Rostoucí ceny bydlení – Urbanizace

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Vyhodnocení hypotéz

Pro účely vyhodnocení dotazníkového šetření byly formulovány hypotézy, vycházející z předpokladu, že existují rozdíly ve vnímání kvality života mezi obyvateli měst a venkovských obcí. Hypotézy byly vyhodnoceny na základě porovnání odpovědí respondentů z měst a venkovských obcí, a to prostřednictvím průměrných hodnot odpovědí a četnosti jednotlivých odpovědí.

H1: Obyvatelé měst hodnotí kladněji dostupnost jak sociálních služeb, tak vzdělávacích zařízení.

- Hypotéza se nepotvrdila.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že i když obě skupiny respondentů hodnotí dostupnost vzdělávacích zařízení velmi pozitivně, viz tabulka 9, respondenti z venkovských obcí ji hodnotí lépe, průměrem 3,54 z hodnotící škály 1 - 5 než respondenti z měst, jejichž průměr dosáhl 3,47.

Co se týká dostupnosti sociálních služeb, tabulka 7, tu hodnotí obyvatelé měst lépe avšak jen zanedbatelně, nejde mluvit o výrazně lepším vnímání dostupnosti, průměr respondent měst dosáhl na hranici 3,21 a venkovských obcí 3,17.

H2: Obyvatelé venkova častěji uvádějí jako pozitivum mezilidské vztahy než obyvatelé měst.

- Tato hypotéza se potvrdila.

33 z celkových 102 obyvatel venkovských obcí označilo jako pozitivum dobré sousedské vztahy, to je 13 % dotazovaných, zatímco u městských respondentů tuto odpověď označilo pouze 21 ze 178, což je pouhých 5%. Jak již bylo zmíněno u grafu 28, obyvatelé měst vnímají pozitiva spíše v dostupnosti poskytovaných služeb, ať už v obchodech či veřejné dopravě.

H3: Pozitivní a negativní faktory kvality života se liší podle typu sídla.

- Tato hypotéza se potvrdila.

Grafy 28 a 29 ukazují, že obyvatelé měst a venkovských obcí vnímají pozitiva i negativa života odlišně. Respondenti žijící ve městech jako hlavní pozitiva uvádějí především dobré dopravní spojení a dostupnost obchodů, zatímco respondenti žijící ve venkovských obcích dobré sousedské vztahy a dostupnost škol. Negativa totéž odlišné, u městských jde o parkování a drahé bydlení, u venkovských pak nedostatek pracovních příležitostí a zdravotní péče.

5 Závěr

Kvalita života je komplexní pojem, který je ovlivňován celou řadou faktorů. Vnímání kvality života je přitom do značné míry subjektivní a může se lišit v závislosti na individuálních potřebách a životních situacích jednotlivých obyvatel. Významnou roli hraje také typ sídla, ve kterém lidé žijí, a s ním související dostupnost a kvalita poskytovaných služeb.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit kvalitu života obyvatel Zlínského kraje se zaměřením na rozdíly mezi městským a venkovským prostředím a na základě výsledků dotazníkového šetření navrhnout doporučení vedoucí ke zlepšení kvality života. Dotazníkové šetření bylo realizováno mezi obyvateli Zlínského kraje a zahrnovalo otázky týkající se hodnocení vybraných oblastí veřejných služeb, konkrétně zdravotnictví, sociálních služeb, vzdělávání, kultury a veřejných prostranství.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že většina hodnocených oblastí je respondenty vnímána spíše pozitivně, přičemž zásadní rozdíly mezi městským a venkovským prostředím se neprojevují v celkové míře spokojenosti, ale spíše v charakteru jednotlivých problémů. Výsledky zároveň potvrzují, že vnímání kvality života je významně podmíněno charakterem sídla – zatímco ve městech převládají výhody spojené s dostupností služeb, ale i problémy vyplývající z vyšší koncentrace obyvatel, na venkově je kvalita života více spojena se sociálními vztahy a prostředím, avšak limitována nižší dostupností pracovních příležitostí a služeb. Současně je zřejmé, že kvalita života je ovlivňována nejen dostupností jednotlivých služeb, ale také širšími společenskými a demografickými procesy. Z těchto důvodů je důležité, aby se regionální a místní samosprávy dlouhodobě zaměřovaly na strategické plánování rozvoje veřejných služeb s cílem zajistit vyvážený rozvoj městských i venkovských oblastí.

Domnívám se, že stanovený cíl diplomové práce byl naplněn a výsledky práce mohou sloužit jako podklad pro další plánování rozvoje veřejných služeb a zvyšování kvality života obyvatel ve Zlínském kraji.

6 Seznam použitých zdrojů

BALCAR, K. Životní smysl a kvalita života. In Payne, J. a kol. Kvalita života a zdraví. 1.vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-657-0.

BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6.

BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika veřejné správy. 3. Aktualizované vydání. 2021. Praha: Institut pro veřejnou správu. ISBN 978-80-86976-59-4.

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.

GURKOVÁ, Elena. Hodnocení kvality života: pro klinickou praxi a ošetřovatelský výzkum. Přeložil Vlasta WIRTHOVÁ. Sestra. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3625-9.

HARMÁČEK, Jaromír. Teorie, realita a rozvojové souvislosti ekonomického růstu v nejméně rozvinutých zemích (LDCs). Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3962-4.

HEŘMANOVÁ, E. Koncepty, teorie a měření kvality života. Slon. 2013. ISBN 978-80-7419-106-0

HOMFRAY, Šárka; SKALKOVÁ, Jana a ČMOLÍKOVÁ COZLOVÁ, Klára. Nástroje slaďování osobního a pracovního života: z pohledu zaměstnance i zaměstnavatele. Právo pro každého. Praha: Grada Publishing, 2022. ISBN 978-80-271-3341-3.

HORNÍK, Jan, KUŠ Petr. Územní samospráva – přehledně a v příkladech. 2. Aktualizované vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu. 2019. ISBN: 978-80-86976-55-6.

JANDOUREK, Jan. Slovník sociologických pojmů: 610 hesel. Grada, 2012. ISBN 978-80-247-7612-5.

JENÍČEK, Vladimír a FOLTÝN, Jaroslav. Globální problémy světa: v ekonomických souvislostech. Beckovy ekonomické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-326-4.

JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert. Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3.

KREBS, V. Sociální politika. 5. vyd. Praha: ASPI, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

KUKALOVÁ, Gabriela, PFEIFEROVÁ, Daniela.. Místní finance v ČR. Praha: ČZU. 2022. ISBN: 978-80-213-3166-2.

MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

MAJEROVÁ, V. Český venkov 2006: Sociální mobilita a kvalita života venkovské populace, 1. vyd. Praha:Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006. 130 s. ISBN 978-80-213-1631-7.

MAJEROVÁ, Věra; KOSTELECKÝ, Tomáš a SÝKORA, Luděk. Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina. Sociologie. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5.

MAREŠ, Jiří a KEBZA, Vladimír (ed.). Psychologie zdraví. Praha: Grada Publishing, 2024. ISBN 978-80-247-4411-7.

MOLDAN, Bedřich. Podmaněná planeta. Druhé, rozšířené a upravené vydání. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2999-5.

MOŽNÝ, I. - Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života, 1. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1

NETRDOVÁ, Pavlína, ŠAVRDOVÁ, Judita a HAVEJ, Petr. Kvalita života na regionální úrovni v Česku: Metodika tvorby systému indikátorů pro měření na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností [online]. 2022. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. Dostupné z: https://storymaps.arcgis.com/stories/6dfcc3a3be4b4587be49629168a6424f

PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Manažer. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5256-3.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů - teorie a praxe: 3. aktualizované a rozšířené vydání. Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5921-0.

SALAJKA, František. Hodnocení kvality života u nemocných s bronchiální obstrukcí. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1306-3.

SLAVÍK, Jakub. Marketing a strategické řízení ve veřejných službách: jak poskytovat zákaznicky orientované veřejné služby. Manažer. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4819-1.

STOERIG, Hans Joachim. Malé dějiny filozofie. 2. rozš. vyd. Přeložil Karel ŠPRUNK, přeložil P. REZEK, přeložil Miroslav PETŘÍČEK. Praha: Zvon, 1992.

ŠAMÁNKOVÁ, Marie. *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci: aplikované v ošetřovatelském procesu*. Sestra. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3223-7.

ŠTĚDROŇ, Bohumír. *Prognostické metody a jejich aplikace*. Beckova edice ekonomie. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-174-4.

ŠUBRT, Jiří. Soudobá sociologie III. Diagnózy soudobých společností. Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-2727-4.

ŠUBRT, Jiří. Soudobá sociologie. VI, (Oblasti a specializace). Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2558-4.

VAĎUROVÁ, H. a MUHLPACHR, P. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3754-7.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č.129/2000 Sb., o krajích

Elektronické zdroje:

CR 2030. Maussen J. a kol. Shrnutí závěrečných zpráv expertních skupin pro identifikaci relevantních indikátorů kvality života v ČR [online]. [cit. 2025-05-20]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/projekt-OPZ/Kvalita-zivota--shrnuti.pdf

České priority. Megatrendy - Postupující urbanizace. 2024. [online] Dostupné z: https://www.ceskepriority.cz/blog/megatrendy-postupujici-urbanizace

ČSÚ. Územní jednotky. [online] [cit. 2025-05-16]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/kraje-spolecne/uzemni-jednotky

ČSÚ-1. Charakteristika kraje. [online] [cit. 2025-08-10]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/zlk/charakteristika_kraje

ČSÚ-2. Nejnovější statistické údaje. [online] [cit. 2025-08-10]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/zlk/nejnovejsi-statisticke-udaje-zlinsky-kraj

ČSÚ-3. Mapa administrativního členění České republiky na kraje a okresy. [online] [cit. 2025-08-10]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/docs/107508/2a49a572-25f5-a318-e83b-14f5bd20f9a9/13210806k000_adm_cl.pdf

ČSÚ-4. Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje zlínského kraje. 2023. [online] [cit. 2025-08-12]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/docs/107508/fd005a81-a84e-3860-d63c-d3c63a281003/33012924.pdf?version=1.15

HALÁS, Marián. *Vývoj sídel a urbanizace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. [online]. Dostupné z: https://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/HG1/08-vyvoj%20sidel%20a%20 urbanizace.pdf

MV a MMR. 2021. Standardy dostupnosti veřejných služeb a možnosti jejich využití v praxi. [online] Dostupné z: https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/verejne-sluzby.pdf

OECD. Přehled o stavu veřejné správy: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě. Paříž: OECD Publishing, 2023. ISBN 978-92-64-72575-1.

OECD. STIBOR, Petr. Kvalita života nezávisí pouze na ekonomických faktorech. Statistika a my [online] [cit. 2025-05-16]. Dostupné z: https://statistikaamy.csu.gov.cz/kvalita-zivota-nezavisi-pouze-na-ekonomickych-faktorech

Perlín, Radim. Venkov, typologie venkovského prostoru. [online] Dostupné z: https://mv.gov.cz/soubor/perlin-pdf.aspx

SVATOŇOVÁ, Hana. *Město a venkov*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. Dostupné z: https://www.muni.cz/lide/67632-hana-svobodova/publikace?page=22

TIC. Analýza kvality života ve Zlínském kraji. Technologické inovační centrum s.r.o. 2022. [online] [cit. 2025-08-15]. Dostupné z: https://www.ticzlin.cz/wp-content/uploads/2022/12/Analyza-kvalita-zivota-ve-ZK_FINAL.pdf

ZLK-1. Zeměpisná nej. [online] [cit. 2025-08-10]. Dostupné z:https://zlinskykraj.cz/zemepisna-nej

ZLK-2. Folklor a tradice. [online] [cit. 2025-08-10]. Dostupné z: https://zlinskykraj.cz/folklor-a-tradice

Život v regionech. (n.d.). Metodika. [online] Dostupné z: https://www.zivotvregionech.cz/metodika/ [Cit. 16. 6. 2025].

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Teorie lidských potřeb ... 17
Obrázek 2 Kritérium kvality a udržitelnosti života a jeho dimenze ... 18
Obrázek 3 Oblasti kvality života dle OECD ... 21
Obrázek 4 Organizační pojetí veřejné správy ... 26
Obrázek 5 Mapa krajů ČR ... 28
Obrázek 6 Problémy dle Moldana ... 32
Obrázek 7 Klientsky orientovaná veřejná správa ... 34

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Čtyři kvality života podle Veenhovena ... 19
Tabulka 2 Hierarchicky uspořádané oblasti života dle D. Kováče ... 20
Tabulka 3 Čtyři základní oblasti kvality života ... 21
Tabulka 4 Systém indikátorů pro měření kvality na regionální úrovni ... 23
Tabulka 5 Dostupnost lékařů podle typu sídla ... 48
Tabulka 6 Dostupnost a kvalita zdravotní péče ... 50
Tabulka 7 Dostupnost a kvalita sociálních služeb ... 54
Tabulka 8 Kapacita mateřských a základních škol ... 57
Tabulka 9 Dostupnost a kvalita vzdělávacích zařízení ... 58
Tabulka 10 Četnost návštěv na kulturních akcích ... 60
Tabulka 11 Dostupnost a kvalita kultury ... 62
Tabulka 12 Dostupnost a kvalita veřejných prostranství ... 65

7.3 Seznam grafů

Graf 1 Věková struktura respondentů ... 46
Graf 2 Pohlaví respondentů ... 47
Graf 3 Bydliště respondentů ... 47
Graf 4 Vzdálenost praktických lékařů ... 49
Graf 5 Chybějící odborní lékaři ... 49
Graf 6 Faktory, které by vedly ke zlepšení hodnocení zdravotní péče (město) ... 51

Graf 7 Faktory, které by vedly ke zlepšení hodnocení zdravotní péče (venkovská obec)...51
Graf 8 Sociální služby vnímané jako dostupné (město) 52
Graf 9 Sociální služby vnímané jako dostupné (venkovská obec) 52
Graf 10 Sociální služby vnímané jako nedostupné (město)....53
Graf 11 Sociální služby vnímané jako nedostupné....53
Graf 12 Faktory ovlivňující názor na sociální služby ve městech 55
Graf 13 Faktory ovlivňující názor na sociální služby ve venkovských obcích 55
Graf 14 Dostupná vzdělávací zařízení 56
Graf 15 Nedostupná vzdělávací zařízení 57
Graf 16 Faktory ovlivňující hodnocení 59
Graf 17 Faktory ovlivňující hodnocení 59
Graf 18 Dostupnost kulturních akcí 60
Graf 19 Faktory omezující častější účast na kulturních akcích 61
Graf 20 Faktory ovlivňující hodnocení respondentů 63
Graf 21 Faktory ovlivňující hodnocení respondentů 63
Graf 22 Dostupnost veřejných prostranství 64
Graf 23 Využívaná veřejná prostranství 65
Graf 24 Četnost návštěv veřejných prostranství 66
Graf 25 Faktory ovlivňující návštěvnost veřejných prostranství 67
Graf 26 Klíčové veřejné služby, které zlepšují kvalitu života 68
Graf 27 Pozitiva bydliště....69
Graf 28 Negativa lokality....70

Přílohy

Příloha P1 Dotazník: Kvalita života ve Zlínském kraji

KVALITA ŽIVOTA VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Dobrý den, ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého **anonymního** dotazníku, který se zaměřuje na kvalitu života ve Zlínském kraji. Vyplnění Vám zabere přibližně **10 minut**. Výsledky dotazníku pomohou identifikovat oblasti, které obyvatelé vnímají pozitivně, ale i ty, kde vidí prostor pro zlepšení. **Děkuji za Váš čas!**

1.Jaký je Váš věk?

☐ do 18 let
☐ 18–29 let
☐ 30–44 let
☐ 45–59 let
☐ 60 let a více

2.Jaké je Vaše pohlaví?

☐ žena
☐ muž
☐ nechci odpovídat

3.Kde žijete?

☐ město
☐ venkovská obec (do 2000 obyvatel)

4.Jak hodnotíte dostupnost praktických lékařů?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

5.Jak daleko máte praktického lékaře?

☐ 10 min chůze
☐ 10 – 30 min chůze
☐ více než 30 min – nutná doprava

6.Jak hodnotíte dostupnost odborných lékařů?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

7.Chybí Vám v okolí konkrétně nějaký odborník?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ zubař
☐ ORL
☐ dětský lékař
☐ gynekolog
☐ oční
☐ nechybí mi žádný
☐ jiný, …….

8. Jak hodnotíte dostupnost zdravotní péče?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

9. Jak hodnotíte kvalitu zdravotní péče?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

10.Které „zlepšení“ by změnilo Váš subjektivní názor v hodnocení zdravotní péče?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ delší/jiná ordinační doba
☐ kratší čekací lhůty
☐ více lékařů
☐ lepší dopravní spojení
☐ více informací online
☐ nic ze jmenovaných
☐ jiné, ……

11.Jaké sociální služby ve Vašem okolí vnímáte jako dostupné?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ pečovatelská služba
☐ osobní asistence
☐ domov pro seniory
☐ denní stacionář
☐ sociální poradenství
☐ netýká se mě
☐ jiné, ……...

12.Jaké sociální služby vnímáte naopak jako Nedostupné?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ pečovatelská služba
☐ osobní asistence
☐ domov pro seniory
☐ denní stacionář
☐ sociální poradenství
☐ netýká se mě
☐ jiné, ……...

13.Jak hodnotíte dostupnost sociálních služeb?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

14.Jak hodnotíte kvalitu sociálních služeb?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

15.Které „zlepšení“ by změnilo Váš subjektivní názor v hodnocení sociálních služeb?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ více pracovníků sociálních služeb
☐ větší kapacity (např. v domovech pro seniory)
☐ lepší informovanost
☐ zjednodušení administrativy
☐ nic ze jmenovaných
☐ jiné,……

16.Které vzdělávací zařízení ve Vašem okolí vnímáte jako dostupné?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ mateřská škola
☐ základní škola
☐ základní škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
☐ střední škola
☐ základní umělecká škola ZUŠ
☐ netýká se mě
☐ jiné, ……...

17.Které vzdělávací zařízení ve Vašem okolí vnímáte naopak jako NEdostupné?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ mateřská škola
☐ základní škola
☐ základní škola se speciálními potřebami
☐ střední škola
☐ ZUŠ
☐ netýká se mě
☐ jiné, ……...

18.Jak hodnotíte kapacitu mateřských škol?

☐ dostatečná
☐ nedostatečná
☐ nedokážu posoudit

19.Jak hodnotíte kapacitu základních škol?

☐ dostatečná
☐ nedostatečná
☐ nedokážu posoudit

20.Jak hodnotíte úroveň základních škol?

☐ výborná
☐ dostatečná
☐ nedostatečná
☐ nedokážu posoudit

21.Jak hodnotíte dostupnost vzdělávacích zařízení?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

22.Jak hodnotíte kvalitu vzdělávacích zařízení?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

23.Které „zlepšení“ by změnilo Váš subjektivní názor v hodnocení vzdělávacích zařízení?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ navýšení kapacit v mateřských školách
☐ větší kapacity v základních školách
☐ lepší informovanost
☐ lepší dopravní spojení

☐ lepší přístup pedagogických pracovníků
☐ zjednodušení administrativy
☐ nic ze jmenovaných
☐ jiné,……

24,Které kulturní akce ve Vašem okolí vnímáte jako dostupné?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ kino
☐ divadlo
☐ knihovna
☐ hudební akce, koncerty
☐ výstavy, galerie
☐ tradiční či folklorní akce
☐ jiné, ……...

25.Jak často navštěvujete kulturní akce?

☐ pravidelně (1x týdně)
☐ občas (1-2x měsíčně)
☐ výjimečně
☐ vůbec

26.Co Vám brání, abyste se účastnili více kulturních akcí?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ nedostatečná nabídka
☐ nevhodné časy konání
☐ vysoké vstupné/náklady
☐ nedostatečná informovanost
☐ dopravní dostupnost
☐ nic z uvedeného
☐ jiné,……..

27.Jaký typ akce preferujete? ……

28.Jak hodnotíte dostupnost kulturních akcí?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

29.Jak hodnotíte kvalitu kulturních akcí?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

30.Které „zlepšení“ by změnilo Váš subjektivní názor v hodnocení kulturních akcí?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ širší nabídka divadla
☐ širší nabídka kina
☐ širší nabídka koncertů
☐ širší nabídka jiných typů akcí
☐ lepší informovanost
☐ menší finančí nákaldy
☐ nic ze jmenovaných
☐ jiné,……

31.Které veřejné prostranství ve Vašem okolí vnímáte jako dostupné?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ parky
☐ lesy
☐ dětská hřiště
☐ sportovní plochy
☐ náměstí
☐ jiné, ……...

32.Které prostranství ve Vašem okolí využíváte?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ parky
☐ lesy
☐ dětská hřiště
☐ sportovní plochy
☐ náměstí
☐ jiné, ……...

33.Jak často navštěvujete veřejná prostranství?

☐ pravidelně (min 1x týdně)
☐ občas (1-2x měsíčně)
☐ výjimečně
☐ vůbec

34.Jak hodnotíte dostupnost veřejných prostranství?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

35.Jak hodnotíte kvalitu veřejných prostranství?

	1	2	3	4	5	
velmi nespokojen	○	○	○	○	○	velmi spokojen

36.Co Vám brání, abyste využívali veřejná prostranství?
(Můžete vybrat více odpovědí)

☐ nedostatečná údržba
☐ chybějící vybavení (lavičky, WC, apod.)
☐ pocit nebezpečí
☐ dostupnost
☐ nic z uvedeného
☐ jiné,……..

37.Které <u>tři</u> veřejné služby považujete za klíčové pro zlepšení kvality života ve Vaší obci/městě?
(Prosím označte max 3 odpovědi)

☐ zdravotní péče
☐ školy
☐ školky
☐ obchody s potravinami
☐ obchody jiné
☐ kultura
☐ sport
☐ hromadná doprava
☐ veřejné prostranství (parky apod.)
☐ jiné, ……

38.Co považujete za <u>největší přednost/pozitivum</u> života ve Vaší obci/městě?
(Prosím označte max 3 odpovědi)

☐ dostupnost zdravotní péče
☐ dostupnost sociálních služeb
☐ dostupnost školky
☐ dostupnost školy
☐ dostupnost kulturních akcí
☐ dostupnost obchodů
☐ veřejná doprava
☐ pracovní příležitosti
☐ bezpečnost
☐ dobré sousedské vztahy (komunita)
☐ vstřícný a funkční úřad

☐ poloha obce/města
☐ nic ze jmenovaného neovlivňuje moji kvalitu života
☐ jiné, ……

39.Co považujete za <u>největší problém/negativum</u> života ve Vaší obci/městě?

(Prosím označte max 3 odpovědi)

☐ nedostatečná zdravotní péče
☐ nedostatek sociálních služeb
☐ kapacita ve školkách
☐ kapacita ve školách
☐ nedostatek obchodů
☐ hluk
☐ veřejná doprava
☐ bezpečnost
☐ parkování
☐ nedostatek pracovních příležitostí
☐ drahé bydlení
☐ životní prostředí
☐ nic ze jmenovaného neovlivňuje moji kvalitu života
☐ jiné, ……

40.Co by podle Vás <u>mohlo zlepšit kvalitu života</u> ve Vaší obci/městě?

……